

50501
1-4,6-12

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT
A GRAFIKAI IPAR
ÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐK:
TANAY JOZSEF
NOVAK IASZLO

1908. JANUÁR
ELSŐ SZÁM
18. ÉVFOLYAM

50501

ILLATSZER- DISZDOBOZOK

KARÁCSONYI, UJÉVI ÉS EGYÉB
ÜNNEPEK ALKALMÁRA

THALLMAYER

ÉS

SEITZ

GYÓGYÁRUK- ÉS VEGYI

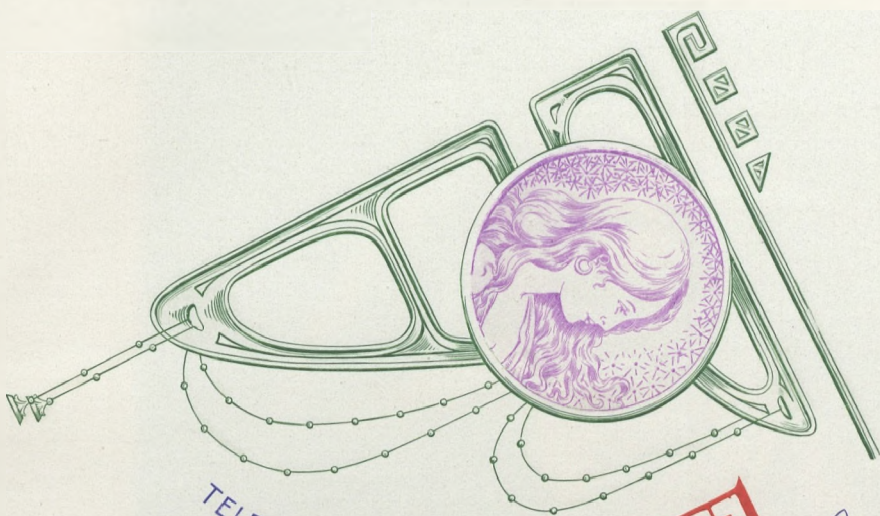
TERMÉKEK

NAGYKERESKEDÉSE

BUDAPEST, V.,

ZRINYI-UTCA 3

MELLÉKLET A GRAFIKAI SZEMLE
1908. ÉVI JANUÁRI SZÁMÁHOZ

TELEFON 33-63

RUGGYANTA-ÉS ÉRCZBÉLYEZŐ-GYÁR
VÉSNÖKI MŰINTÉZET
LEVÉLPESZETBÉLYEG-ÉS DOMBORNÓMŰYOMDA

FELESZENVED IGNÁK

AZ ORSZ. KÖZS. TÖRZSK. BIZOTTSÁG ÉS TÖBB ÁLL. HIN. SZÁLLÍTÓJA

B U D A P E S T
VI. ANDRÁSSY-ÚT 1. SZ.

BUDAPEST, 190

Lorilleux Ch. és Társa Budapesten.

A világ legrégebb nyomdafesték-gyára.

979. számú képfesték.

Grafikai Szemle

Havi folyóirat az összes grafikai iparágak számára

A Könyvnyomdászok
Szakköre kiadása

Tartalom: A Szakkör jubileuma. (Tanay József elnökünk ünnepi beszéde. Bel- és külföldi nyomtatványok kiállítása.) Szakoktatás. (A "szakírányú tanonc-iskolák" hatása. Nyomdászati szaktanfolyam Temesvárt. Könyvkötői szakkurzusok. A Szakkör budapesti szaktanfolyamai.) Szedésről szedőknek. (A szövegsorok elhelyezése a borítékon. A vonalas ornamentek vonalvastagsága.) Gépmesteri dolgok. (Valami a háromszínes nyomtatásról. A nyomtatványok fényesebbé tétele.) Terefere. (Handlé-politika. "Tanult nyomdászok.") Vegyes közlemények. (Kalendáriumok meg újévi üdvözlő-kártyák. A pécsvárosi országos kiállítás kítüntetettjei. A Szakkör küldöttjének fölolvása Kassán. Hírlap- és nyomtatványkiállítás Temesvárt. Halmos Izor exllbris-pályázatának eredménye. A Szakkör küldöttjének eperjesi fölolvása. Megint jelentékeny újítás a stereotípálás terén. Bekötési táblánk. A Magyar Iparművészet novemberi füzet. Kommüniké az új ipartörvényről. A Műbarátok Köre levelezőlap-pályázata. Az idei londoni magyar kiállítás plakátja. A kelenföldi jégpálya plakátjának pályázata. A Gisevlus-féle közvetetlen másoló-eljárás. A szeszes italok és a baleset ellen való biztosítás. Az újságkiadók nemzetközi kongresszusa. Ki volt az, ki először nyomtatott e világon? Trattner János Tamás iratainak gyűjteménye. Törvényjavaslat az amerikai papírtrósztt ellen. Válsághírek az északamerikai betűöntödékről. Adalékok a kalendárium történetéhez. A könyvnyomdászati állapota Finnországban. A modern iparművészet legfőbb problémái. A budapesti amateur-gyűjtemények kiállítása. Akvarellfestéshez való kítűnő rajzpapirosok. A papiros-szállítási rendelet újabb visszavonása. Monumentális nyomdászattörténelmi munka. A beérkezett nyomtatványok ismertetése. Szerkesztőségi meg kiadóhivatali üzenetek.) Hivatalos közlemények. (Havi ülési, díszközgyűlési, szakbizottsági ülési és választmányi ülési jegyzőkönyvek. Tagsági forgalom. Pénztári kimutatás stb.) Négy melléklet.

Borítékunk, lapdíszünk és mellékleteink.

Borítékunkat a magyarországi mesterszedők egyik legjelesebbike, Bárány Nándor szaktársunk tervezte, aki különben most megjelent Évkönyvünk egész díszének is a rajzolója. Szorgalmával és nagy tanultságával egyszeriben elsőrendű hírnévre emelkedett Bárány szaktársunk, s hogy ezt teljes mértékben megérdemli, bizonyítják most sűrűn megjelent borítéktervezetei is. A lapfejek meg a címek körötti dísznek a Rózsanyomda akcicens-szedője, Enyedy János a rajzolója.

A 6. és 7. oldalon levő rajzok a Részvénynyomda egyik ügyes tanulójának, Szakál Ferencnek a munkái.

Első mellékletünk a budapesti Szent-László-nyomdában készült, s egyszerűsége mellett is nagyon jó hatású. Becsületes szedési meg nyomtatási technikával csinálták, mint az a Szent-László-nyomdában általában szokás. A munka Stalla Márton művezetőt dicséri.

Második mellékletünk Felsenfeld Ignác domborműnyomdájának mélynyomatos céglapja. Ez a sokszorosítási mód ujjában nagyon divatos, s azért a sikerült négy színű nyomatot ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Harmadik mellékletünk fekete-nyomtatásos Diana kép, a negyedik pedig háromszínes marokkói utcai kép. Mind a kettőt a hírneves Lorilleux Ch. és Társa festékgyáros cégnek köszönhetjük, amely a maga nemében a legrégebb és legnagyobb vállalata a világnak.

Nekünk magyar nyomdászoknak szinte elképzelniünk is bajos, hogy mi csoda hatalmas egy vállalkozás ez a

Lorilleux-féle. Csak a Párizs melletti két nagy gyára is százhatvan ezer négyzetméternyi óriás területet foglal el. Igen nagy raktári telepe van ezenkívül Párizs bensejében. Jelentékeny gyártelepekkel rendelkezik még a cég Milanóban és Barcelonában, s nagyobb szabású festékgyárat létesített ujjában Budapest mellett, Budafokon is. Ez utóbbi gyár tavaszra, illetőleg nyár elejére már teljes üzemben lesz, s szaktechnikai szempontból is igen érdekes látványosságunk lesz.

A Lorilleux család élete története nyomdász-ember számára egyike volna a legérdekesebb olvasmányoknak. Parányi kezdetből indult ki az egész vállalkozás, s a nemzedékek fáradhatatlan munkálkodása, szívós kitartása megteremtette a gyümölcsét: a cég ma az első helyen áll, s gyártmányai úgyszólván fölülmúlhatnak.

A berendezkedés grandiózus volta nagyban megkönnyíti a gyár versenyét az egyéb festékgyárakkal. Modernül felszerelt laboratoriumai vannak, amelyekben a grafikai iparágakat érdeklő minden legcsekélyebb újítást meg találmányt a lehető legalaposabban tanulmányoznak, s ezenkívül a gyárigazgatóság saját iniciatívájából is a legselesebb körű folytonos kísérletezés folyik e laboratoriumokban. Mindennek a természetes következménye aztán az, hogy a Lorilleux-féle festékek minden tekintetben abszolút jók, s oly eredményekre képesítik a nyomdászt, amelyek a legtöbb más gyártmányú festékekkel elérhetlenek volnának.

A Szakkör jubileuma.

Gyönyörű ünnepe volt a Könyvnyomdászok Szakkörének e hó 5-én. A budapesti szaktársak százai odaadó lelkesedéssel ünnepelték a Kör fönnállásának huszonöt-estendő jubileumát, s mindenfelé nagy és hű visszhangot keltett az ő örömeik s lelkesedésük.

A Szakkör választmánya méltóan igyekezett megünnepelni ezt a magyarországi könyvnyomtatás történetében jelentős évfordulót, s tárgyhoz méltó ünnepek előkészítésén kívül irodalmi emléket is állított a dolognak, amennyiben megbízta Morócz Jenő kollégánkat a Kör történetének megírásával. A munkát egy három-íves füzet alakjában a kellő időre meg is jelent, s a Szakkör vezetősége széjjelküldötte már az összes tagtársaknak. Röviden és szokatlan tömörséggel vannak benne csoportosítva mindazok a fontosabb adatok, amelyek a Kör negyedszázados működésének s belső életének megvilágítására legalkalmasabbak.

. . .

A jubileumi ünnepségek legkiemelkedőbb mozzanata a díszközgyűlés volt. Ezt a Gutenberg-Otthon nagy termében tartottuk meg. Az ünnepélyt az Ébredés daloskör szép éneke vezette be; a régi, kipróbált dalosok Dötsch-Kuzmann "Gutenberg-émlény" című szép nyomdászadalát igazán bravúrosan énekelték el.

Fuchs Zsigmond, a Kör II. alelnöke állott ekkor föl, a következő beszéddel nyitva meg a díszközgyűlést:

"Tisztelt szaktársak!

Egy negyedszázados lankadatlan, kártartó és üdvös munka áll a Szakkör mögött. Munka, amelyet közvetve létfenntartásunk érdekében fejtett ki, amennyiben célját: a szakmabeli s szellemi művelődést, mint a tökéletesbülés és előrehaladás elengedhetetlen kellékét, mindig híven és odaadón szolgálta, de munkájával egyúttal szervezetünk erkölcsi alapját is előkészítette és a jövőre nézve biztosította. A Szakkör, melynek negyedszázados fennállását megünnepelni ma összesereglettünk, minden politikai, társadalmi és gazdasági kérdést mellőzve, csak egy irányt követett, s ezen irány a szaktársak szakmabeli kiképzését és vele szakmánk fejlesztését célozta. Ha nem is az én feladatomhoz tartozik, hogy a Szakkör ebbeli működését méltassam és jövőbeni tevékenységének irányát megjelöljem: mégis jeleznem kell a mai dátumot mint határkövet, hogy itt egy pillanatra álljunk meg s pillantsunk vissza a múltba, melynek eredményekben gazdag működése minden fázisából, példás történetéből merítsünk erőt és kitartást a jövőben még elvégzendő munkánkra. Sok minden változott az utolsó huszonöt estendő alatt, s én mint e kornak tanuja, valamint e téren aktív résztvevője, csak fantomképpen látom, hogy volt idő a budapesti nyomdászok életében, amikor a magyar- s német-ajkú szaktársak egymással szemben állottak, egymás ellen küzdöttek; hogy volt idő, amikor a szakművelődés még idegen fogalom volt, s azok, akik vele komolyan foglalkoztak, a stréberség hírébe kerültek; hogy volt idő, amikor a szaktárs nemes fogalma nem azt az összetartozandóságot, együttműködést, együttérzést és együttműködést jelentette, mint ma. De változtak az idők, más irányban haladunk ma, új fogalmak dominálnak

a nyomdásztársadalomban, a közömbösséget felváltotta a munkakedv, s ma már nem elvétve itt-ott egy lobogtatja a szakmabeli művelődés zászlaját: ma már mindannyian egyesült erővel dolgozunk szakmánk fejlesztésén és vele szervezetünk szilárdításán. A múltnak tanulságai megjelölik azt az irányt, amely felé a Szakkörnek a jövőben haladnia kell. Haladjunk továbbra is előre, hogy jelen munkálkodásunk a majdan utánunk következő nemzedéknek példaképpen szolgáljon; hogy belőle tanulják meg, miképpen kell szakmájukat ápolni, művelni és szeretni. Ily érzelmektől áthatva üdvözlöm Önöket, tisztelt Szaktársak, s a mai díszközgyűlést megnyitom."

Tanay József elnöknek nagy hatású, lejjebb egész terjedelemben közölt ünnepi beszéde következett ezután. A jelen volt nagy számú közönség lelkes tapsal honorálta a terjedelmes és szép ünnepi beszédet.

Az üdvözlő levelek meg táviratok fölolvása következett sorra. A kassai nyomdászok ezt táviratozták: "Üdvöt a negyedszázados ünnepséghez. Tanítsunk Gutenberg nagyobb dicsőségére." A nagyváradiak: "Szakkörünk huszonöt-éves fennállása alkalmából örömmel küldjük üdvözlötünket." Augenföld M. Miksa Kassáról, Rencsisovszky Ferenc Orosházáról, Barta Ernő rajztanár pedig Budapestről üdvözölték táviratilag a Szakkört. Láng József Lipót örökös tiszteletbeli főtitkár a következő sorokkal menté távolmaradását:

"Harminchárom éves nyomdászságom egyik legszebb emlékét kaptam ma kézzel: a Szakkör negyedszázados fennállását ismertető emlékfüzetet. Kedves emlékem ez azért, mert egyike vagyok azoknak a kis számú alapvetőknek, kik huszonöt évvel ezelőtt fiatalos becsvágygal a szak fejlesztésén munkálkodtunk. Az alapítók számát megritkította az idők vasfoga.

A még élők, velem együtt, büszke tekintettel gyönyörködnek azon a terebélyes alkotáson, melyet a koronkénti vezetők a mi alapmunkánk fölé építettek.

Fogadja a Kör igen tisztelt választmánya őszinte köszönetemet a díszközgyűlésre való meghívásért. Készséges örömmel vettem volna részt, hogy az örökös főtitkársággal járó kötelességemnek megfelelőleg a jegyzőkönyvet vezesse; de — sajnos — erős meghülés miatt e kedves föladatra képtelen vagyok.

Szívvel-lélekkel ott leszek az ünneplők között, s — habár személyesen meg nem jelenhetek — keresem a módját, hogy a Szakkör további munkájából egy kis részt (annyit, amennyit sokoldalú elfoglaltságom mellett éppen lehetséges) majdan kivigyek. E tekintetben legközelebb érintkezésbe lépek Tanay József barátommal, a Szakkörrel együtt jubiláló elnökkel, úgyis mint alapvető társammal. Addig is kérem: szíveskedjék a díszközgyűlésen távolmaradásomat igazolni és meleg ügyszeretéből fakadó üdvözetemet tolmácsolni. Isten áldása és a nyomdásznemzedék hálaája kísérelje Szakkörünket további pályafutásán."

Az üdvözetek fölolvásának végeztével az Ébredés dalkör Pogatschnigg Guidónak "Szabadságdal"-át énekelte nagy tetszés mellett, s ezzel a közgyűlés véget ért.

Másnap este jól sikerült társas vacsoránk is volt a Gutenberg-Otthon épületében. Leikes felköszöntőket mondtak Peidl Gyula, Tanay József és Boszik István.

Tanay József elnökünk ünnepi beszéde.

Igen tisztelt Közgyűlés!

Nem tagadom és nem is igyekszem leplezni, hogy bizonyos meghatottsággal vagyok itt szaktársaim előtt, hogy felolvassam a mai jubiláris ünnepet méltató emlékezőst.

Meghatottan kell visszagondolnom a negyed századot immár meghaladott azon időre, amidőn a mai hatalmas Szakkör, mint igen gyenge csemete, néhány lelkes szaktársam, azok között az én csekélységem segítségével is, megszületett.

Nemes és tiszta cél lebegett szemeink előtt a Kör megalapításakor, mert habár — az akkori viszonyokat ismerve — jogosnak kellett elismerni a magyarosítási célzatokat is, melyek a kezdeményező lépésekbe belevegyültek: a fő cél, az első nemes vágyakozás az volt, hogy a meglehetősen visszamaradt nyomdász-ipar, a tespedésből kiragadva, modernebb, a külföldön már akkor szépen felvirágozott magasabb színvonalra emeltessek.

Néhány lelkes ifjú, alig egy-két idősebb és tapasztaltabb szaktárs segítségével, rakta le alapját a most már huszonöt-esztendő Szakkörnek, maguk sem remélvén talán, hogy micsoda hatalmas lendületet fog felmutatni a záródó első negyed század.

Hosszú éveknek kellett lefolyni, amíg lassankint kialakulni kezdett a Kör iránya, s mindig élesebb vonalakban tünt ki az egyedüli és legfőbb cél: a szakbeli fejlesztés, a tudásnak minél szélesebb rétegekben való terjesztése, azon erős hittel, hogy a szervezet erejét megkészserezi, ha nemcsak öntudatos, de szakmailag jól képzett tagokkal rendelkezik.

Ma már tudatában van ennek úgyszólván mindenki, s ez a tudat, meg az, hogy a Szakkör az utolsó években kifejezetten s nyíltan szolgálatába állott a könyvnyomdászok szervezetének, annak a maga módja szerinti erősítésére: tették oly hatalmassá, oly erőssé, oly számottevő tényezővé a nyomdásztársadalomban, hogy megtevé a összehasonlítást a kezdő évekkel, igaz lelkesedést és erőt kell hogy merítsünk a jövőben való fokozott és céltudatos munkálkodásra.

A Kör történetét, annak működését, fokozatos fejlődését szaktársaim nagyobb része ismeri azon szépen kiállított emlékfűzetből, amelyet Morócz Jenő szaktársunk írt és állított össze. Ebben a fűzetben kronológikus sorrendben fel vannak sorolva mindazon eszközök, melyek segítségével célját igyekezett megközeleíteni a Kör; föl vannak említve mindazon kimagasló események, melyek egy-egy stációval előbbre vitték a Kör fejlődését; — kaleidoszkóp-szerűen vonulnak el szemeink előtt a Kör által rendezett felolvasások, kiállítások, fűszerezve társas együttléteikkel; elvonul előttünk a lelkes szaktársak egész gárdája, akik meg nem szűnő buzgósággal, szinte vetélkedve dolgoztak a Kör felvirágzásán és ezzel ipari szakunk emelésén.

Egymásután táruznak elénk a fejlődésre szánt és foganathá vett eszközök. Látjuk a gyűjt és szakma magasabb és szélesebb körben való művelésére, és habár még években keresztül meg-megcsillan ez igyekezetek a magyarság és a magyarosítási törekvés: lassan-lassan eltűnik ez abban a mértékben, amint az iskola újabb, fiatalabb generációkat enged ki a küzdőterre, akiknél a magyarosítás természetes procedurája feleslegessé teszi a nemzeti, azaz nyelvi irányban való fejlesztést, de annál jobban kialakítja a tisztán szakszerű irányt.

Igy látjuk, hogy az 1883-84-iki Nyomdászok Közlönye,

bármint igyekszik szakszemle táplálékkal minél gyakrabban szolgálni olvasóinak, egyúttal állandó hadakozásban van azzal a párttal, amely nem tartja szükségesnek a magyarosítás forszírozását: ezzel szemben a később megindított Grafikai Szemle már beköszöntő soraiban kifejezi az irányt, amely tisztán a szakmabeli fejlesztés szolgálatába szegődik, midőn ezeket mondja: "Szakkörünknek számot kellett vetnie tagjai hangulatával, s nem térhetett ki az általános óhaj elől: hogy saját kiadásában, szigorúan szakszerű magyar szaklapot indítsan meg..."

Majd tovább: "Folyóiratunk első sorban is természetesen a könyvnyomdászati ipar fejlesztésére fog törekedni; nem hagyandja azonban figyelmen kívül — amint ezt a Szakkör alapszabályai is előírják — a grafikai szakma többi ágát sem; sőt folytonosan lépést tartva ezek fejlődésével, hűséges regisztrálója és ismertetője lesz az ezen a téren való haladásnak, ép úgy, mint mindazon iparágaknak is, melyek több vagy kevesebb szervei összeköttetésben állanak nyomdai iparunkkal, mint a papírgyártás, könyvkötés stb."

"Élénk figyelemmel kísérendjük a szakmánk terén külföldön történő újításokat, reformokat, s nem fogunk késni azokkal olvasóinkat megismertetni, hogy folytonos világlatban tartva a külföld nyomdaiparának fejlődését, azokból a hasznos konzekvenciákat magunknak mindenkor idejében levonhassuk.

Minthogy pedig folyóiratunk szigorúan szakszerű jellegét minden körülmények között megóvni kívánja, igen szívesen nyitunk tért minden szaktársunknak, akik szakmánk technikai részét illető eszmékkel benünket fölkeresnek; sőt az elől sem zárkozunk el, ha a nyomdaipart társadalmi, anyagi vagy egyéb tekintetben közvetlenül érdeklő kérdéseket óhajtanának szaktársaink folyóiratunkban a megfelelő tárgyilagossággal megbeszélni; ellenben nem számíthatunk közlésre oly cikkek, amelyek személyes tárgyúak, s így polemikus ténre vezetnének, melytől lapunkat mint szigorúan szakfolyóiratot megóvni akarjuk..."

És ezeket az itt kifejtett célokat becsülve szolgálja a Grafikai Szemle immár a tizennyolcadik évfolyamában, s a Szakkör önértetesen mutathat arra az eredményre, melyet ezen kiadványával a szakfejlesztés terén elért.

De a technikai irányú szaklap kiadásával nem érte be a Kör akkori vezetősége. Több évvel előbb már kezébe vette a Magyar Nyomdászok Évkönyve kiadását is, melynek első évfolyamát egy kisebb társaság csinálta meg és adta ki. Az a nagy részvétlenség, amely abban az időben csaknem minden téren éreztette káros hatását, elvette ama néhány szaktárs kedvét, akik az első Évkönyvet megjelentették, és így három évi szünet után jelent csak meg az Évkönyv második évfolyama, már a Szakkör kiadásában és tulajdonában. Hogy mit produkált az Évkönyv több mint húsz évfolyama a mai napig, azt maguk e kötetek ékesenszólag hirdetik; és hogy mily mesésen fejlődött: erre nézve csak egymás mellé kell állítani a különböző évfolyamokat. A kis, szerény és zsebbe való alak hogy nőtte ki magát rendes nyolcadrés alakú köteté, később a francia hosszúkás alakú tetszetős könyvvé, utóbbi időkben pedig a lexikon-formátumú almanach-jellegű hatalmas díszmunkává: az egyes évfolyamok kronológikus összehasonlítása minden szónál ékebben tünteti föl.

Tartalma ezen Évkönyveknek valóságos tárháza a szakmabeli tudásnak; hiszen évek óta szaktársaink legjobbjai sorakoznak, hogy tudásuk esszenciáját közre

adják, hogy általános és közkinccsé tegyék, amit saját szorgalmukból tanultak és tapasztaltak.

Bizvást emondhatjuk, hogy a Szakkör Évkönyvkiadványainak ezen sorozatával megbecsülhetlen szolgálatot tett a magyar nyomdaipar fejlesztésének.

Nem állott meg azonban Körünk a haladás terjesztésében kiadványainak különfélesége és nagy sorozatával szemben sem.

Élénk vágy mutatkozott már hosszú évekkal ezelőtt is, hogy a Szakkör sorozatos szakelőadásokkal, szaktanfolyamok rendezésével is terjessze a szaktudást. És — bár szerény kezdettel — 1901-ben november folyamán megnyílt az első szaktanfolyam, mely szépen sikerült kiállítással végződött a következő év május havában.

Ettől kezdve az évről-évre rendezett rendszeres tanfolyamok folyton a fejlődés processzusát mutatják, úgy a szedés, mint a nyomtatás terén első minőségű dolgokat produkálnak lelkes hallgatóink, akiket önzetlenül, odaadó buzgósággal vezetnek, tanítanak a legjobb szaktudással rendelkező szaktársaink.

A legutóbbi években már kísérleti nyomdája is van szaktanfolyamainknak, melynek fölszerelését nagyrészt egyes hazai és egy-két külföldi cég áldozatkészségének köszönhetjük.

A szaktanfolyamok folytonos fejlődése felköltötte a kereskedelmi kormány figyelmét is, és már most elhatározott dolog, hogy addig is, amíg az állam létesít grafikai szakiskolát, kezdő, fejlesztő és magasabb kiképzésű évfolyamokkal — ami, sajnos, még meglehetősen a jövő muzsikája — a mi évről-évre megisméltódd tanfolyamainkat fogja szubvencionálni, amire már nagyon is szükségünk van, mert a budapesti főnök-egyesületnek kérésünkre megindított segélyakciója minimális eredménnyel végződött, pénztárunk pedig a kiadványaival járó nagy költségei mellett már alig-alig bírja a szaktanfolyammal járó nagy terheket. Legyen azonban bárhog is, a Szakkör meg nem szűnő lelkesedéssel fog tovább haladni a most már meglehetősen kitaposott ösvényen, s bármi áldozattal is meg fogja adni tanulni vágyó tagjainak az alkalmat a szakban való előrehaladásra, tudva és vallva azt, hogy a munkásnak a mindennapi kenyerért való küzdelmében egyik leghatalmasabb fegyvere: a szaktudás.

Ahogy szaktanfolyamaink évről-évre nagyobb eredményeket mutattak föl, s mind szélesebb körben kezdtek mozogni: a vidék érdeklődése is kezdett ébredni, — és minthogy egyik-másik nagyobb városból mind több tag kezdett beiratkozni: a Szakkör vezetősége gondoskodott arról, miként adjon szellemi kárpótlást nekik azzal szemben, hogy a szaktanfolyamokon, szakfelolvasásokon, szabad előadásokon részt alig vehetnek és többnyire csak kivonatolatosan olvashatják azokat a Grafikai Szemlében.

Így született meg a vidéki vándor szakelőadások s kiállítások eszméje, amely folyvást jobban kialakulva, ma már nevezetes emeltyűjét képezi a vidék szaktudása fejlesztésének, s nagyobb vidéki nyomdászvárosainkban élő szaktársaink vetélkedve invitálják körükbe a Szakkör szakelőadóit, fogadják őket lelkes ünnepléssel, s odaadó buzgósággal hallgatják ajkaikról az ígét, mely szakismereteik fejlesztését, bővítését mozdítja elő.

Nyomatványok kiállításával különben a fővárosban magában igen gyakran találkozunk. Eltekintve azon néhány nagyobb szabású kiállítástól, melyeket a Szakkör fennállása óta rendezett, s amelyek méltán keltették föl az író- és művészvilág érdeklődését is:

különösen az utóbbi időkben csaknem minden hónapban kiállít egyik-másik mesterszedő szaktársunk a felolvasással vagy szabad előadással egybekötött havi ülés alkalmából. Résztvevő szaktársaink elé tárják az éveken keresztül általuk produkált mestermunkáikat, továbbá egyes nevezetesebb idegen gyűjteményt, melyet sokszor nagy anyagi áldozatok árán szereztek be velük a szakmájuk iránti lelkesedésük. Az ily kiállításokhoz a rendező mindig szívesen szolgál felvilágosító magyarázatokkal, melyek hasznos volta az érdeklődőkre kétségtelen.

Ennyi mindenféle módon s eszközökkel iparkodott Szakkörünk kezdetben csak az érdeklődést felkölteni, amikor pedig ez megvolt, tovább fentartani azt, és mindig intenzívebb módon szolgáltatni az alkalmat tagjainak a szakművelődésre. Természetes dolog, hogy ez tömérdek időáldozatába került azoknak, akik a Szakkör vezetésében, irányításában, fejlesztésében hosszabb-rövidebb ideig tevékeny részt vettek. Nem végeznék egész dolgot, ha elnöki minőségemből kifolyólag nem méltatnám e derék szaktársak kifogyhatatlan buzgóságát és odaadását, s ezért ezen alkalomból hálás köszönettel adozom nekik példás áldozat-készségükért és kitartásukért.

Voltak azonban jóakaróink is, akik anyagiakkal voltak esetről-esetre segítségünkre. Ezek között első sorban lovag Falk Zsigmond urat, a Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság elnök-igazgatóját, a magyar nyomdafőnökök érdemes nesztorát kell kiemelnem, aki a Grafikai Szemle nyomdai előállításánál másfél évtizedet meghaladó időn át, tiszteletre méltó áldozatkészséggel mozdította elő a szakköri pénztár terheinek csökkentését. Föl kell említenem azután azon fővárosi nyomdákat is, akik műmellékletek ingyenes nyújtásával, továbbá a Szakkör díszesebb meghívóinak díjmentes szállításával hoztak anyagi áldozatot. Ilyenek az Athenaeum, Buschmann, Franklin, Pallas, Hornyánszky, Pátria, Pesti Könyvnyomda stb. stb. cégek. Szép jelét adták áldozatkészségüknek kísérleti nyomdánk fölszerelésénél még a következők: Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, Wörner J. és Társa, lovag Falk Zsigmond, Carmine Hugó, Fischer és Mika, Brendler & Söhne, Nádor Lajos, Schöntag Gyula, Kurzweil J. és Társa, Puszta Ferenc és mások, akik igen értékes adománytárgyakkal segítettek kísérleti nyomdánkat létesíteni.

Hálásan kell megemlékezni a magas kormányról is, amely az órási pari szakiskolában jelölt ki helyet kísérleti nyomdánknak és tantermet szaktanfolyamunknak, valamint ezen szakiskola t. igazgatójának, aki mindig szeretetre méltó házi gazdának bizonyult.

Mindezen, itt felsorolt jóakaróink fogadják Körünk nevében hálás köszönetemet, melyhez még csak azt a kérést fűzzük, hogy támogatásukat Körünktől ne méltóztassanak a jövőre nézve sem megvonni.

Az itt vázolt küzdelmes, de ritkán meddő s ép ezért mindig lelkes és kitartó munkálkodás közepette elérkeztünk Szakkörünk negyedszázados határkövéhez.

Megilletődve állunk itt meg. Visszatekintve öszülő fejjel, bár még nem lankadó erővel, Körünk negyedszázados multjára; lapozgatva Morócz szaktársunknak emlékfüzetét: meghatva látom, hogyan dőlt ki egész gárdája az igazi munkás lelkeknek azok közül, akik velem együtt állották körül a Szakkör bölcsőjét, vagy később sorakoztak a vezetők, az irányítók csapatjába. Becsületesen, önzetlenül téve meg kötelessé-

güket, csak a távol jövőben álmódva Szakkörünk teljes kifejlődését: hagyták el a csatatér, hogy megpihenjenek a jól teljesített munka után. Mindannyiok közül külön is meg kell emlékeznünk négy magasan kiváló elhunyt szaktársunkról, halálozásuk sorrendjében. Ezek: Ács Mihály, a puritán becsületességű, nemesen gondolkozó, kiváló izlésű és nagy tapasztalatú szakember; azután Bauer J. M. néhai szaktársunk, aki bécsi német születése dacára oly magyaros lélekkel gondolkozott és annyira lelkesült a magyar nyomdász-ipar fejlesztéséért, hogy bárkinek például szolgálhatott e tekintetben; ezekhez sorakozik Tichy Ákos, a kitűnő tollú író, aki sok-oldalú képzettségével nagy szolgálatokat tett Körünknek; végül Firtinger Károly, a nagy szaktörténet-búvár, ki Körünk egyik díszje és büszkesége volt.

Mind egy-egy hatalmas oszlopa volt Körünknek, melyek kidőlése ha nem is rázkódtatta meg különösen kör-életünket: annak köszönhető, hogy nemes iskolájuk még idejében új gárdát teremtett, amely az általuk taposott mesgyn ígyekezett nyomdokukban utánuk haladni.

Hálás emlékezzettel kell gondolnunk ezen nemes emlékü elhunyt szaktársainkra, s azért ebben az ünnepélyes órában emlékezőn róluk, csak magunkat tiszteltük meg, midőn fölállással hódoltunk dicső emlékeztüknek!

• • •

Igen tisztelt Közgyűlés! Visszaemlékezésem végére értem. Tudom, hogy a reám mért feladatnak nem feleltem meg abban a mértékben, aminő a Szakkörhöz méltó kellett volna hogy legyen, de tudódjék az beazon elfogódásnak, amely megszállja az embert, ha oly ügyet kell méltatnia, amelynek szolgálatában maga is egy negyedszázadig ígyekezett helyt állani. Egyénileg büszkeség tölt el és hála Körünk választmánya iránt, hogy reám méltóztatott bízni a Szakkör negyedszázados életének méltatását. Életem egyik legszebb napja lesz a mai, amidőn mint huszonöt év előtti első gyámja a szakköri csemetének, most, a negyedszázad befejezte után, mint életerőtől duzzadó, hatalmas egyesületet vezettem el a nevezetes határkö mellett, egy még nagyobb, még szebb és hasznosabb jövőd felé.

Legyen a Szakkör a jövőben is erős támasza a nagy nyomdász-szakszervezetnek; erősítse ennek tagjait tudással, szellemi fejlesztéssel arra a nagy küzdelemre, amelyre a munkásságnak minduntalan szükség van a mindennapi létért való küzdelemben, — de legyen egyúttal eszköze a magyar nyomdaipar teljes kifejlődésének, hogy szaktudás, nemes izlés dolgában mindenkor kiállhassuk becsülettel a nagy, művelt Nyugattal is a versenyt.

Midőn részemről is hálás köszönetet mondok illusztris vendégeinknek és tisztelt szaktársaimnak megtisztelő megjelenésükért és türelmükért, mellyel meghallgatni szívesek voltak: azzal az őszinte óhajjal végzek, hogy Szakkörünk a magyar nyomdaipar fejlesztésére és minél magasabb fokig való emelésére sokáig viruljon, éljen!

Bel- és külföldi nyomtatványok kiállítása.

A jubileumi ünnepek kiegészítő része volt az a nagyszabású nyomtatványkiállítás, amelyet e hó 5-én és 6-án a Szakegyesület nagy termében rendezett a Szakkör. A kiállítás céljaira a Rigler-nyomda jeles mesterszedőjének, Spitz Adolfnak saját tervezésű mun-

kái, valamint az ő minden országból összeszedett remek nyomtatványgyűjteményének legszebb lapjai szolgáltak.

Legnagyobb föltűnést valamennyi között az angol és amerikai munkák okozták. Jobbára a betűöntődék és papírgyárosok reklámjai s mintalapjai voltak ezek, s így méltán tekinthetők a hazájukbeli nyomdatermékek legjobbjainak. Nagy részükön művészi rajzokat látunk, s a legtöbb esetben tényleg ezekkel érik el a frappáns hatást. Ebből azonban még nem következik, hogy az egyszerűen betűöntődei anyagból, tehát nyomdász-emberek által tervezett nyomtatványok is ne volnának olykor valóban művésziek. Szemmel láthatólag ott is az alapos iskolázottságú, modern művész-nemzedék adja meg azt az irányt, amelyet a grafikai sokszorosító munkások legjobbjai követnek. Mert hogy Angolországban és Amerikában valamennyi akcidentszedő meg gépmester egyforma magas fokán állana a szakműveltségnek: azt talán egyikünk sem gondolná.

Szakműveltség dolgában igen nagy eltérések tapasztalhatók itt is, ott is. De bizonyos általános vonások azért megvannak a munkálkodási módban is, s ezek jobbára a művész-emberek hatására gyökeresedtek meg a könyvnyomtatásban. Ilyen általános vonás például az akcidentszedésben a szabályfélék túlnyomó részének teljes figyelmen kívül hagyása, s pusztán csak az egyéni — általában meglehetősen fejlett — szépérzékre való támaszkodás a betűk megválasztása, a sorok meg a díszek elhelyezése stb. tekintetében. A nyomtatást illetőleg pedig különösen a színezés merészebb voltában nyilvánul meg ez általános vonás.

Az amerikai és angol nyomtatványok e jellemző tulajdonságait bőven tanulmányozhattuk a Spitz szaktársunk által kiállított sok száz lapnyi gyűjteményben.

A német könyvnyomtatás is hatalmasan képviselve volt a kiállításon. Az e csoportban látott nyomtatványok is jobbára betűöntődei munkák voltak, s ennél fogva bizonyára a legjelesebb alkotások közé számíthatók a maguk nemében. Hiányzik róluk az angol és amerikai nyomtatványok frissesége meg elvensége, főképp a színezés bátoratlansága s a krétás papirosok túlon-túl gyakori használata következtében: de ami a szedéstechnikai aprólékoságokra való ügyelést illeti, ebben az alapos németek tagadhatatlanul legelsői.

Francia, olasz meg spanyol nyomtatványok szintén szép számmal voltak a tárlaton. A franciáknak és az olaszoknak megvan a maguk úgyszólván nemzeties karakterük, a spanyol nyomtatványok kiállításán azonban — legalább a tárlaton látottakén — már erősen észrevehető a német hatás. Ez főképp annak tulajdonítható, hogy egyik-másik német betűöntődének fiókjára vagyon Spanyolországban. A Typographische Jahrbücher spanyol kiadása révén német hatás nyilatkozik meg az uruguayi s paraguayi nyomtatványokon is.

Érdekes látványossága volt a tárlatnak az a szép számú japánországi nyomtatvány, amelyet egy tokiói betűöntődeből szerzett meg Spitz szaktársunk. A kiállítás látogatói nagy figyelemmel szemlélték ezeket a lapokat, s tagadhatatlanul volt is köztük néhány igazán tipikus japán munka. A legtöbbjén azonban már meglátszik, hogy az európai és különösen az angol betűöntődéknél nagy importjuk van Japánországból.

Legvégülre hagytuk Spitz szaktársunk saját tervezésű munkáinak a méltatását. A sok szép külföldi nyomtatvány között méltán foglalhatnak helyet az ő széleskörű szaktudására valló, még a legaprólékosabb részletekben is végtelen precizitású munkái. Nem hiába, hogy oly szeretettel gyűjtögeti az igazán szép nyomtatványokat: le tudja belőlük vonni a tanulságokat.

Szakoktatás.

A "szakirányú tanonc-iskolák" hatása.

Inasaink szakoktatása egyike a legégetőbb kérdéseknek, s úgyszólván nem is beszélhetnénk róla eleget.

Midőn a székes főváros tanácsa elhatározta, hogy a régi általános iparosinas-iskolákat, melyekben mindennemű iparág inasai egyenlő tantárgyakból nyertek oktatást, "szakirányú iparostanonc-iskolákká" alakítja át, öröm töltött el bennünket, remélve hogy az inas-iskolák végre megfelelő szervezetűek lesznek, s minden iparág inasai az igényeiket jól kielégítő oktatásban fognak részesülni. Ebből a kecsegtető reményünkéből azonban egykettőre kiábrándított bennünket az a tapasztalat, hogy az iskolákat nem szervezték a szükségnek megfelelően, hanem oly módon, mely a sikerre való minden kilátásunkat tönkretette.

E körülményre már lapunk hasábjain többször reámutattunk, s felhívtuk az illetékes körök figyelmét arra, hogy miképpen lenne az iskolák helyesen szervezendők. De főlészóalásaink nem találtak meghallgatásra, és így a szakirányú iskolák csak folytatták a működésüket abban a keretben, amelyet nekik elég rosszul megállapítottak. Hogy pedig a mi főlészóalásaink nem voltak alaptalanok, már sokszorosan meggyőződünk az iskoláknak az inasokra tett hatásából, mely élenként föltünteti, hogy sem nyelvtani téren, sem pedig szakbelileg nem képesítik az inasokat megfelelő tudásra. Nyelvtani és szakbeli ismeretekben ma is oly tájékozatlanok minden iparág inasai, mint aminők voltak a régi, "általános iparostanonc-iskolák" idején.

Ily eredmények mellett azután arra a meggyőződésre jutunk, hogy kár azt a sok pénzt és időt az iskolákra pazarolni, mert e nélkül is alig rendelkeznének inasaink kevesebb képességgel, mint az iskolák mellett. A mostani szervezet mellett legfőljebb csak arra lehetnek jók, hogy az iskolákban alkalmazott

tanítóknak némi mellékjövedelmet nyújtsanak, amit mi ugyan semmiesetre sem irigylünk tőlük, de ezt csak úgy találnók helyesnek, ha ebből az inasok iparukra nézve megfelelő instruktív hasznot merítenének. Mert hiszen minden iskolázásnak, minden tanításnak csakis az instruktív eredmény lehet az egyetlen célja.

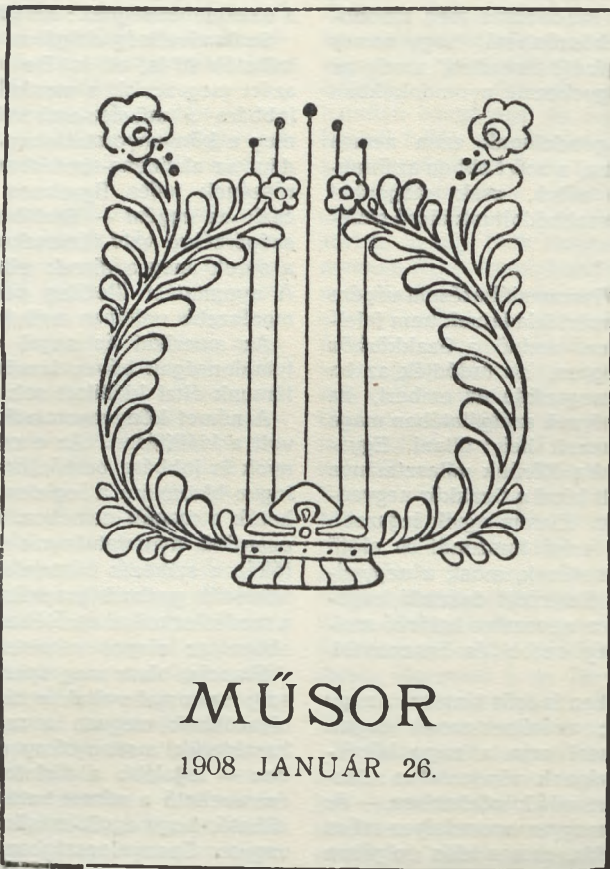
Ámde az inasok az iskolából hasznot most nem meríthetnek, mert csupán laikusok vezetik az oktatást,

a kellő szakértelemmel bíró szakoktatók teljesen ki vannak zárva. E nélkül pedig sikeres oktatást sohasem fognak végezhetni, sőt az egész szakirányú oktatást már az inasok szemében is — hogy helyesen fejtszem ki magam — kompromittálják. — Az eredményes oktatásnak még az is elengedhetlen föltétele, hogy megfelelő, jó szakkönyv álljon az inasoknak rendelkezésére, ami most egyáltalában nincsen. Az iskolákban most használatos úgynevezett szakrajz-minták is csak mint segéd-tanesszközök alkalmazhatók, de az oktatásra szolgáló szakkönyvet semmiképpen sem pótolhatják. Tudunkkal pedig az illetékes tényezők elismerik az iparoktatásnak a mai ipari viszonyok közt való fontosságát, ami pedig arra enged kö-

vetkeztetni, hogy az erre a célra szolgáló intézményeket, a szakirányú iskolákat is óhajtsák e tekintetben hasznossá tenni. Ismételten felhívjuk tehát a figyelmüket a könyvnyomtatói szakirányú inasiskolák helytelen szervezetére, s reméljük, hogy igekeznek azoknak a könyvnyomtató-iparra való hatását javítani az által, hogy megfelelő tanítási tervről és szakkönyvekről gondoskodnak, valamint — s ez a tanítás eredményessége tekintetében szintén elsőrendű fontosságú — az oktatásra alkalmas szakerőket alkalmaznak.

Ezeknek a fontos követelményeknek a teljesítése nélkül a szakirányú iskolák gyakorlati munkát nem végezhetnek, s az iparnak iparoktatás útján való fejlesztése — hiú ábránd.

Grócz Ernő.

Nyomdászati szaktanfolyam Temesvárt.

E hó 6-án nyílt meg Temesvárt a Könyvnyomdászok Szakköre égisze alatt megindított nyomdászati szaktanfolyam. A tanfolyam helyisége a fa- és fémipari iskolában van, s a hallgatóinak száma már eddig is huszonöt. A tanfolyam vezetését Stumpfoll A. igazgató vállalta magára, ki megnyitójában megemlékezett a Könyvnyomdászok Szakkörének ugyanekkor Budapesten megtartott jubileumáról is, nagy szorgalmat és kitartást kívánva a tanfolyami működéshez. Majd átadta a szót Faltusz Gusztáv szaktársnak, ki a betűkeletkezéséről tartott igen szép és érdekes előadást. A következő órán Rajda Lipót tanár a magyar nyelv-tan körébe tartozó dolgokról értekezett, népszerű és könnyű modorban, hogy a jelen volt német-ajkú szaktársak is megért-hessék. A harmadik órán Klein Jakab rajztanár következett, aki előadása során kijelentette, hogy nem ismeri a nyomdászok rajz-szükségletét, de a rendelkezésére álló könyvek segédelmével a hallgatókkal együtt fog majdan tanulni.

Könyvkötői szakkurzusok.

A Technológiai Iparmúzeum igazgatósága az intézet helyiségeiben most könyvkötői szaktanfolyamokat rendez. E kurzusok a következő szakdolgozatra terjednek ki: a) szakrajz, b) márványozás, c) présen való és kézi aranyozás. A tanfolyamok január 6-ikán kezdődtek meg, és március 31-ikéig fognak tartani, még pedig a következő sorrendben: a) Szakrajz: hetenkint kedden és pénteken este 7—9 óráig, vasárnap d. e. 9—12 óráig; tanítási díj 3 korona; tanár Schmidt Gyula műépítész. b) Márványozás: vasárnaponként délelőtt 9—12 óráig; három turnus (mindegyik turnus tizenkét órát vesz igénybe; egy-egy turnust csak hat hallgató látogathat); tanító Kiss József könyvkötő. c) Aranyozás. 1. Kézi: minden hétfőn és szerdán 7—9 óráig; két turnus (egy-egy turnusra tíz tanuló jelentkezhetik); tanító Pintér János könyvkötő. 2. Présen való aranyozás: minden kedden és csütörtökön 7—9 óráig; két turnus (egy-egy turnusra tizenöt hallgató jelentkezhetik); tanító Bugly Gyula könyvkötő. Tandíj hallgatónkint 1 korona.

A Szakkör budapesti szaktanfolyamai.

A tanfolyamokon a rajz- és vázlatkészítési, továbbá a gépmesteri tanfolyamon kívül a III. számú rajzteremben (I. emelet) minden vasárnap délelőtt 10 órától kezdve szabad előadások vannak, melyeket bárki is látogathat, sőt kívánatos volna, ha a szaktársak ez előadásokat tömegesen látogatnák. (A tanfolyamok helyisége: VIII, Tavaszmező-utca 15, az állami órás-és mechanikai iskola épületében vannak.) Február hó első vasárnapjain Szili M. cinkografus tart előadást és bemutatásokat a cinkográfiáról; ennek befejeztével pedig Pollák Simon szaktárs tartja meg betegsége miatt elmaradt előadását a papirosról. — A beiratko-

zott szaktanfolyamai hallgatók további ügybuzgó kitartása igen kívánatos. A tanfolyam előadói kara ismételtelen is tanulmányi kirándulást tervez, hogy így a t. szaktársak ismerete s látóköre bővültsék. A.

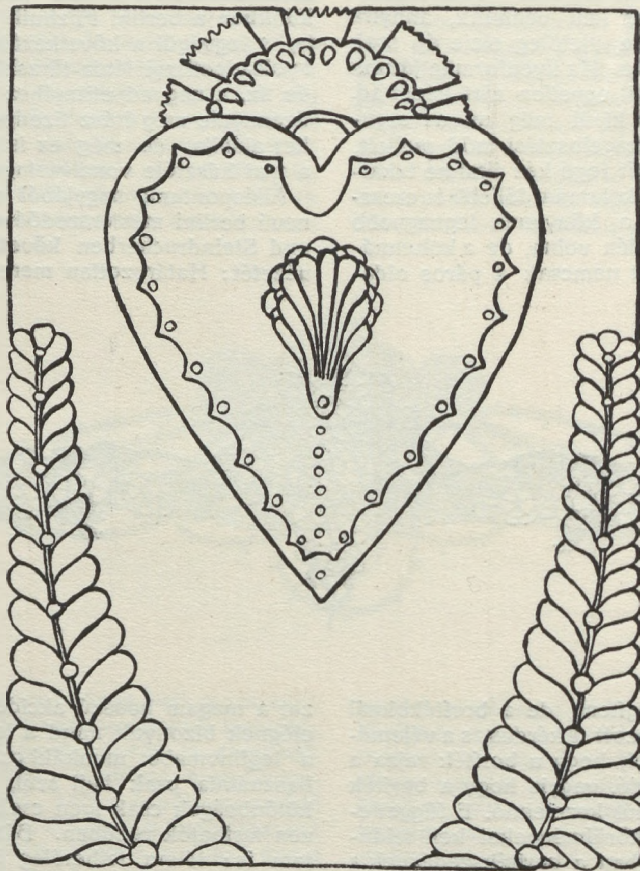
A szaktanfolyamok állami segítésének ügye is dűlőre jutott immáron. A kereskedelmi minisztérium értesítette Szakkörünk elnökségét, hogy méltányolva a Körnek a szakoktatás terén kifejtett eredményes munkálkodását, évi kétezer korona segédelmet juttat a szaktanfolyamok céljaira.

Igen tanulságos szaktanulmányi kirándulásban vettek részt tanfolyamunk hallgatói karácsony második napján: a Baer-féle Gizella-úti festékgyárat tekintették meg teljes

üzemében. A gyárlgazgató távollétében a cég képviselője Rockonstein úr, s művezetője Grunner úr a lehető legszívesebben fogadták a megjelent szaktársakat, s minden tekintetben kimerítő fölvilágosítással szolgáltak, sorra mutogatva a gyár berendezési tárgyait.

Mint hogy lapunk múlt havi számában a gyárról és az üzemeről kimerítő tudósítás jelent meg: nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni; csupán azt jegyzem meg, hogy a megjelent szaktársak általában igen sok érdekes dolgot láttak a gyárban, s személyesen győződtek meg az ismertetésben elmondottak valóságáról.

A szíves kalauzolás és bő magyarázatot még bővebb megvendégelés követte. A szaktársak vidám hangulatban maradtak együtt a késő déli óráig. St. M.

Szedésről szedőknek.

A szövegsorok elhelyezése a borítékon.

A könyvnyomtató legfő munkája mindenkoron a könyvek előállítására marad. A könyv pontos és kellő gondnal való megszedése, a kolumnáknak a papiroson való elhelyezése stb. stb.: mind olyan dolgok, amelyek valóságos művészet kifejtésére adhatnak teret.

Mind általánosabban ismeretessé válik immár az angol könyvreformátoroknak az a tanítása, hogy a nyitott könyv egymással szemben levő két oldala egyetlen díszítési fölületnek számít, s hogy ezért a kötőhézagot is lehetőleg szűkre kell vennünk, annyira tudniillik, hogy a sorok vége illetőleg eleje ép csak hogy ne essék bele a hajlásba. Ha ilyenformán járunk el: a két kolumna okvetlenül egyetlen zárt képet ad. A szövegkép összevonásán kívül még az az argumentum szól e mellett a hézagelosztási mód mellett, hogy a szöveg a lapok szélét fogó kéz által ne takarassék el. Ugyanez okból a kolumnát följebb is eresztik, úgy hogy alul marad a könyvnek legnagyobb margója. A dolog eddig rendén volna, de a kolumnának a kötőhézaghoz állítását nemcsak a páros oldalakkal cselekszik meg, hanem a szokás hatalma révén az egyedül állóakkal is, így a boríték- és főcímmel, s a szennycímmel is. Az ilyesmi pedig éppenséggel nem jó. A könyv bensejében levő ilyen kolumnákon természetesen nem igen lehet segíteni, de a borítékoknál már meglehetősen vitákat okozott a kérdés, s a vélemények többsége a mellett szól, hogy a boríték rajza a kötőhézagtól beljebb állítandó, vagyis hogy a boríték a szövegoldalaktól függetlenül kezelendő. E függetlenítésnél azonban bizonyos körülményeket kell tekintetbe vennünk. Így első sorban a borítékszedésnek a szövegzedéssel szemben való nagysági arányát is. Mentől nagyobb a nagyságbeli különbség a kettő között, annál szabadabb kezünk van a borítékformának beljebb-állítása tekintetében. A boríték-kolumna elhelyezésének meg kell azonban margó dolgában egyeznie a szöveg bensejével, ha az előbbinek a képe ép akkora, mint a szövegoldalaké, s e mellett még zárt fölületet is képez. Legföljebb csak igen keveset tolhatjuk ilyenkor a boríték kolumnáját a papiros közepe felé. Ha főcímmel meg borítékcímmel egyazon szedést használjuk: kívül-belül egyforma távolságra kell a kolumnát helyoznünk a kötőhézagtól. Ha a boríték margója nagy: a kötőhézag felé való eltolás kevésbé vehető észre, mint akkor, ha a szélzet kicsiny, mondjuk csak két-három cicerós. Ebből logikusan az következik, hogy mentől kisebb a margó: annál pontosabban kell a boríték-kolumnának az oldal közepére esnie.

A vonalas ornamensek lénia-vastagsága.

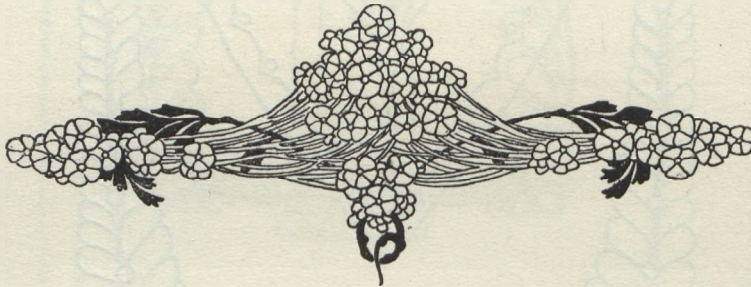
E címen mult füzetünkben referáltunk a külföldi szakirodalomban napi rendre került ama mozgalomról, amely az öntödei ornamentumok vonalvastagságának egyszerűsítését célozza. Elmondottuk e cikkünkben, hogy a vonalas ornamensek majd mindegyikének más-más a vonalvastagsága, aminek következtében a könyvnyomdákban egész garmadára szaporodik föl a legkülönfélébb vastagságú s ép ezért csak korlátoltan használható lénia. Megemlékeztünk cikkünkben a berlini Filzhuth Pál lénia-osztályozásáról is, s legvégül a következőket mondtuk: "Filzhuth a nyolcadpetitnyi lénia-törzshöz az egy, három, öt, nyolc és tíz, a negyedpetitnyihez a tíz, tizenhárom, tizenöt, tizenhét meg húsz tizedpont vastagságú vonalképeket ajánlja, de még ez is sok." Tudniillik sokaltuk a mai húszféle vonalvastagság helyett ajánlott tízfélét.

Álláspontunk nagyjából megegyezik egy Wendler nevű berlini mesterszedőével, ki a Deutscher Buch- und Steindruckerverbandban következőképpen okolja meg a nézetét: Határozottan merem állítani, hogy háromféle

vonal-vastagsággal is egészen jól boldogul a nyomdász. E háromféle vastagság volna: a tompafinom, a félkövér negyedpetit, illetőleg a kövér nyolcadpetit, s a kövér negyedpetit. Ez a három vastagsági foko-

zat a magam hosszú akciden-szedői pályáján mindig elégnek bizonyult mind a leggyyszerűbb, mind pedig a legfinomabb munkákhoz. Sokféle vonalvastagság használata csak bajt szül, amennyiben a vastagsági különbségek csak igen csekélyek köztük, s így nehezen tarthatók rendben. Bármely nyomdában dolgoztam is: tőlem telhetőleg iparkodtam arra, hogy a nyomdabeli vonalvastagságok számát háromra redukáljam; az eredmény az volt, hogy a vonalszeleknyekben mindig bőven volt lénia, mert hiszen a készlet nem oszlott meg nyolc-tíz, esetleg még több felé.

A finom, kettős finom meg a hullámos vonalak használata, illetőleg vásárlása sem ajánlatos. E léniaik vékonyka és rendkívül érzékeny képe nem alkalmas a mi mostani gyors munkálkodási rendszerünkhöz. Ha csak néhányszor is nyomtatunk nagyobb példányszámot velük: máris annyira agyonnyomódott a képük, hogy géprevizió idején kétségeskedniük kell, vajjon nem-e tompafinom léniaikkal van-e dolgunk. A sokat kárhóztatott szabad iránynak köszönhetünk legalább egy nagyon hasznos dolgot: a tompa-finom vonalat. E tompa-finom vonalakon kívül még úgynevezett ornamens-vonalakat is vásárolni, s szedéskor-osztáskor vesződnünk velük: bizonynál fölösleges dolog.

Gépmesteri dolgok.

Valami a háromszínes nyomtatásról.

A háromszínnű nyomatok készítése dolgában tömérdek cikk jelent már meg a világ szakirodalmában, de ha még annyi jelent volna is meg: a témát nem lehetett volna velük kimeríteni, mert hiszen esetről-esetre újabb fogások merülnek föl ebben a munkakörben is.

Régi vitás kérdés, hogy a három alapszín: a sárga, vörös meg kék közül melyiket nyomtassuk először. Általában a legvilágosabbat, a sárgát szokás elsőnek nyomtatni, még pedig azért, mert a sárga festéknek leggyöngébb a lazurozó-képessége. Akadnak azonban, akik a vörös színnek legelőször való nyomtatását inkább ajánlják, különösen ilyenkor télen, amikor a nappalok rövidek. A sárga szín a fehér papirosra alig látszik, s a festékmennyiség helyes mértékét bajos ellenőrizni. A vörös alapon már jóval kiemelkedőbb a sárga, mint a fehéren. A vörös szín árnyalatát pedig sokkalta biztosabban határozhatjuk meg, ha elsőnek nyomtatjuk a papirosra; a sárga szín mellette csak zavar bennünket az árnyalat meghatározásában. Aztán meg más szempontból is vannak a vörös forma előszörre nyomtatásának jó oldalai. Így ha a gépen a háromszínes nyomtatást megelőzően fekete vagy kék színű nyomtatvány készült: a sárga szín elsőnek nyomtatása

esetében háromszor-négyszer is meg kell mosatnunk a hengereket. De ha a vöröset nyomtatjuk legelőbb, rendszerint már kétszeri hengermosás is elegendő.

A vörös formát megzárva, tágtíkokat meg kártyanyeseléket is dugunk közbe, hogy a később nyomódó színneknél esetleg azok eltávolításával is biztosíthassuk a regisztert. Beemelés után vékony s kissé durva papirosra két-három levonatot készítnünk, ezek egyiken az összes egyenetlenségeket kiegyengetve, a másikat és harmadikat pedig a kivagdosásra használva föl. Egyengetés közben a hengereket megmosathatjuk. Majd megtölthetjük a festéktartót is. A festékszedés egyenetlenségét amennyire csak lehet, biztosítanunk kell, mielőtt a nyomtatást megkezdendők. Az egyengetőlap fölébe nyirkosított ívet ajánlatos húznunk, hogy így az előbbi ne csúszhassék könnyen félre. Még egyszer meggyőződve arról, hogy minden rendben van: megkezdhetjük a nyomtatást, még pedig len úgy ezerpéldányos gyorsasággal óránként. Határozottan téves az az állítás, hogy hat-hétszáz-példányos gyorsaság mellett jobb volna a regiszter. Nyomtatás közben az ellenőrző-ívek segédelmével minduntalan meg kell győződnünk arról, hogy minden rendben van-e. Ha aztán a vörös forma ki van nyomtatva: a festé-

kező hengereket igen ajánlatos rögtön megmosatnunk. Míg a segítő személyzet a hengerek mosásával bibeledik: mi magunk a sárga formát készíthetjük a nyomtatáshoz elő, természetesen — úgy mint a vörös formánál — alulról való egyengetéssel. A nyomóhenger borításának mindenesetre egyformának kell lennie mind a három formánál, mert ellenkező esetben a regiszter nem vághat össze. Amíg a nyomóhengeren való egyengetés munkája folyik: újra kiemeltetjük a festékező hengereket, ismételten jól lemosatva őket.

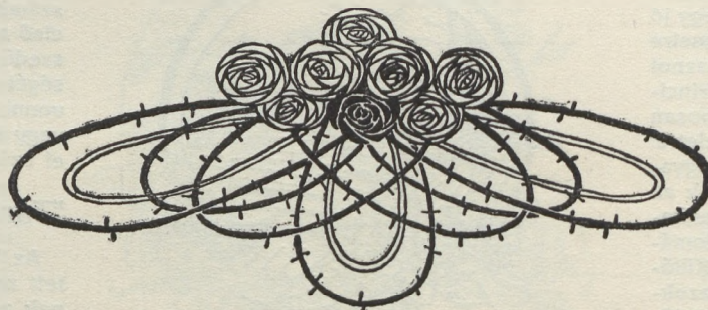
Ilyenformán járunk el aztán a kék formával is. A nyomtató-papírost még a vörös forma nyomtatása előtt valami durvább papirosféle közberakásával biztosítjuk a lehúzó ellen. A festékhez pótló meg puhító szereket adnunk nem tanácsos. Ha valamelyik festék használatkor tépődik a papiros: próbálkozunk meg a nyomtató-forma megmelegítésével; a legtöbb esetben segítünk ezzel a bajon. Valamennyi festékpuhító szerrel úgy vagyunk, hogy használatuk következtében a festék ugyan hígabbá lesz, de egy-

szersmind sokat veszíthet az árnyalatának intenzív voltából is. Hogy az árnyalatot megint visszanyerjük, a bővebb festék-adagoláshoz folyamodunk ily esetben, aminek pedig a nyomás maszatos, elmosódott, erőtlen volta a rendes következménye. A tapasztaltabb színnyomó gép-

mester ennél fogva a háromszínes nyomtatásnál a lehetőséghez képest kerüli a festékpuhító szerek alkalmazását, s nagyobb példányszámok nyomtatása esetében inkább a festékgyárossal igazíttatja helyre a festéket, mintsem hogy kétes értékű kotyvasztással, kevergetéssel próbáljon segíteni a festék esetleges makrancosságán. A festékgyárosok különben — már csak a nagy verseny nyomása alatt is — minden lehetőt elkövetnek, hogy mentől kifogástalanabbakká s jól nyomtathatókká tegyék a normális festékeiket.

A nyomtatványok fényesebbé tétele.

Legegyszerűbb módja ennek az, hogy a már megszikkadt nyomtatványt finom vattával letörülgetjük. Fokozottabb fény elérése végett már kopállakkal való fölülnyomtatásra van szükségünk. Erre azonban már előre is gondolnunk kell, akkor tudniillik, amikor a nyomtatvány első formáinak nyomtatásánál tartunk. Az összes festékekhez bőségesen kell folyékony szikkatívoztó venni, s a nyomtatványt elkészülte után egy-két napig szárítanunk. A kopállakkot csak ezután nyomtatjuk a már száraz nyomtatvány fölébe, még pedig, ha szükséges, kellő szikkadás után kétszer is.

Terefere.

Handlé-politika.

Valamelyik élclap egyik régi számában láttam a következő képet:

Az egyik Teleki-téri bolt előtt megáll egy nadrághiányban szenvedő alak, s az uraságoztól levett egyik "kimondhatatlan"-ra mutatva, kérdi:

- Hodj ez o nadrág?
- Út florén! — válaszol a boltos.
- Adok érte ütven krojczár.
- Nálam nincs alku! Itt van, vidjen el!...

...

...Szakasztott ilyenformán csinál sok principális üzletet. A profitvágy által sarkalva, sok esetben horribilis összeget kérnek egy-egy munkáért a megrendelőtől és ha ez nem áll kötélnek, hanem más nyomdába akarná vinni a munkát: hát elvállalják sokszor a megrendelő által ajánlott áron. Különbség a Mócsi zsidó és az ilyen principális között csak az, hogy míg a Mócsi zsidó a főt jelzett esetben elesett ugyan egy jó üzlettől, de mindenesetre mégis tisztos polgári hasznot ért el, addig az ilyen principálisok sokszor elég alaposan ráfizetnek az ilyen üzletre.

Ennek pedig az a magyarázata, hogy nagyon sok az olyan munkaadó, ki a munkárák kiszámításának tudományával hadi lábón áll. Különösen tapasztalható ez azoknál, akik szakunkban az "előkelő idegenek" csoportját alkotják (tisztelet a kivételnek!). Elismerem, vannak nem szakember főnökök, kik még egy névjegyet sem vállalnak el a nélkül, hogy a faktortól fölvilágosítást ne kérnének előbb. Nem is ezekről szólok, hanem azokról, kik minden alkalmazottunkban egy-egy "fizetett ellenséget" képzelnek, a munkáárakra vonatkozólag tanácsot tőlük a világ minden kincséért sem kérnek, egyrészt mert szerintük az illetőknek legsürgősebb dolguk az volna, hogy a munkáárakat a konkurrens cégnek az ottani alkalmazottakkal való érintkezés révén elárulják (mintha nekünk más témánk nem is lenne az ilyen összejöveteleken, mint az egyes munkák áraitól diskurálgatni), másrészt meg — szerintük — hová lenne a "kenyér-adói" tekintély, ha a főnök az alkalmazottjának némely dologban való több jártasságát elismerné? Mert szerintük ha az isten valakinek hivatalt ad, hát ész is ad hozzá, — akinek a sors nyomdát juttatott, annak természetszerűleg megvan a tehetsége is ahhoz, hogy azt "vezesse". Ha aztán a "szakszerű" vezetés folytán az üzlet rosszul megy, annak csakis a munkások az oka, akik "túlkövetelésükkel tönkre teszik a magyar nyomdaipart!" Hogy ilyen esetekben csakis önmagukat okolhatják, arra persze nem is gondolnak.

Különösen a kereskedőkből, ügynökökből lett principálisok általában igen önteltek, s tanácsot nem kérnek. Sőt ha valamelyik alkalmazottjuk figyelmezteti őket erre, hát még nekik áll följobb, hivatkoznak tapasztalataikra, megfigyeléseikre stb. Az illető — szerintük — csak azért beszél, hogy a magas ár miatt a megrendelő más nyomdába vigye a munkát, s ezáltal neki ne kelljen annyit dolgoznia. Az ilyen "tapasztalt" főnökök aztán az egyes munkák elkészíthetősége tekintetében különbséget nem ismernek. Ha látják például, hogy a kompressz oldal megszedése ennyi meg ennyi időbe kerül: az ugyanolyan nagyságú bármilyen szedés elkészítésére is szakasztott annyi időt számítanak, legyen bár az számokkal meg szöveggel telepékelt táblázat vagy akár a legkomplikáltabb mesterszedés is. Éppen így okoskodnak a nyomtatás tekintetében: a közönséges munkáknál elért nyomtatási eredményt veszik alapul, s ehhez képest szabják meg az óránként való nyomtatási mennyiséget akkor is, ha például a legfinomabb, sok kliséjű árjegyzéknek a nyomtatásáról van szó. S ha számításuk nem üt be, úgy első sorban mindig az illető szedő vagy gépmester ügyességét hajlandók kétségbe vonni, s csak nagy nehezen vagy ép sehogy sem ismerik el számításuk helytelenségét.

"Tanult nyomdászok."

Az "előkelő idegenek" mellett nem csekély kárára vannak a nyomdaiparnak a "tanult nyomdász"-okból való főnökök. Ezek alatt ne azokat tessék érteni, kik mesterségüket annak rendje-módja

szerint kitanulták, s talán hosszabb-rövidebb ideig kezük munkájával keresték meg kenyerüket, s így mások is igazi nyomdászoknak tartják őket, hanem azok jó részét, kiknek sikerült papájukul egy-egy principálist megnyerniök. Az ilyen ifjú, hogy majdan az officinát szakszerűen vezethesse, "kitanulja" a nyomdászatot. A tanulás persze szörnyen beható: a papa elmegy a szolgabíróhoz, ott bejelenti, hogy a fiát a saját nyomdájába tanulóknak felveszi (persze egy vagy legföljebb két évre), s ezzel a dolog egyik része rendben van. A tanultnyomdászprincipális-jelölt az első napokban nagy buzgalommal kezd tanulni, de később már csak akkor kukkant be a nyomdahelyiségbe, ha egyéb szórakozása nincs. De azért ha a kikötött idő letelik, fölszabadul s munkakönyvet kap.

Már most ha az ilyen szakírfiú a nyomda élére kerül, jaj az üzletnek meg a személyzetnek egyaránt. Az üzletet nem előre, hanem hátrafelé vezet, a tanult személyzetet pedig minduntalan a maga különféle válogatott szakvéleményeinek föltalálásával lepi meg.

E típus egyik képviselője színtén nagyban hirdeti magáról, hogy ő is tanult nyomdász: érti a betűsze-

dést, tudja a gépet kezelni, könyvet köt, mint akár-melyik könyvkötő (e mellett még dilettáns hegedű-virtuóz is), ki csak azért tart művezetőt, mert az ő idejét nagyon leköti az üzlet kereskedelmi ügyeinek elintézése. Tudományát nem a szekrény mellett, hanem "tapasztalatok útján" szerezte, mint azt büszkén is hirdeti a műintézetét látogató jó ismerősei előtt.

Az aztán már csak természetes, hogy e tapasztalatokat igyekeznek is az üzlet javára kamatoztatni, ha lehetne. De mindig fölsülés szokott lenni a dolog vége.

Egy alkalommal — képviselőválasztások jártak — kortestollak mellé való falevél-utánzatokat akartak nála rendelni, s ő a kivágó kést vagyis "stancnit" mindenáron a szomszéd bádoggal akarta megcsináltatni. No persze, hiszen tapasztalta, hogy a konyhán is hasonló szerszámot használnak a fánk meg a pogácsa tésztájának kimetszésére. S még kinevelték!

Egy más alkalommal klisés árjegyzéket nyomtattak. Egyszerre csak kezd hámlani az egyik galvanóról a rézkéreg. Jelentik a bajt a főnök úrnak, ki is azt a bölcs tanácsot adta, hogy le kell szedni a kliséről a többi rezet is, legalább annál tisztábban lehet az "eredeti" kliséét nyomni.

A legnagyobb rekordot azonban a saját találmányú alapnyomati festékével érte el. Ezt a históriát a következőkben mesélem el olvasóimnak.

... A mi "tanult nyomdász" principálisunknak leghőbb vágya volt, hogy valamely fővárosi céggel léphessen összeköttetésbe, aki annyi kompressz munkával ellátja, amennyi szükséges arra, hogy a személyzet folyton dolgozzék. Elve lévén: ha nincs is sok haszon a munkán, csak a gép forogjon, s a személyzet ne henyéljen sohasem.

Egy ízben értesíti őt az egyik budapesti cég, hogy üzleti ügyben óhajt vele tárgyalni. Emberünk a legközelebbi vonattal felutazott a fővárosba, s csak harmadnapra került vissza, nagy örömmel újságolva a személyzetnek, hogy egy könyvecskének két színben és ötezer példányban való nyomtatását vállalta el. Az egyik színt klisékről nyomandó alapnyomat fogja képezni, a másik szín természetesen a tetejébe nyomtatandó szöveg lesz. Hogy a klisék milyenek lesznek, arról már nem tudott fölvilágosítást adni, csak annyit mondott, hogy azok száma jókora. Midőn figyelmeztették, hogy a gép nehezen fogja kibírni a kliséknél megkivánt erős nyomást, azzal ütötte el a dolgot, hogy az ő gépe augsburgi gyártmány "für feinste Akzidenzen und Illustrationsdruck", tehát a dolognak okvetlenül sikerülnie kell. Előadta továbbá, hogy az alapnyomathoz megkivánt százezer nyomást és a szöveghez megkivánt százezer nyomást külön-külön számítottá föl. Aztán megkérdezte, hogy az ő helyében mennyit kértünk volna a százezer alapnyomásért.

— Legalább száz forintot, s azoknál is a festék árát.

— Ugyan hova gondol, elég lesz annak a fele is. Hisz most sem keres a gép hetenkint többet ötven

forintnál az apró-cseprő munkákkal, néha még annyit sem. Itt meg a forma be lesz emelve egyszer, s folyton szalad mindaddig, míg az egész példányszám ki lesz nyomtatva, ami napi két-három különórával egy hét alatt megtörténik. A festék ára számba se jöhet.

Megjöttek végre a klisék is. Midőn a csomagot fölbontották, előtűnt abból négy darab sima lemez. Csak itt-ott voltak megszagatva a beléjük maradt negatív képek által. De jött egy levél is, melynek tartalma körülbelül ez volt: "Kérem tekintetbe venni, hogy a duplán szállított klisék folytán az alapnyomás félannyi időt vesz igénybe, s így az érte számított összegnek csak a felét fizetem." Főnökünk ebbe is belenyugodott.

A gép nyomásbíróságát illetőleg kételyeink voltak, de a főnök kijelentette, hogy a gép már sokkal erősebb nyomást is kibírt. A gépmester kevesele a festéket, de a főnök elégnek deklarálta, s így elhallgatott.

Végre egyengetve van a forma, festéktartóban a festék (ép annyi volt, hogy a festéktartót egyszer megtöltötte), hozzákezdenek hát szépen a nyomtatáshoz.

Alig nyomtatnak pár száz példányt, veszik ám észre, hogy a festék gyorsan fogy, s mire az ezredik példányt is lenyomtatják: a festéktartó már kiürült.

A principálist majd a guta ütötte meg. Hogyne, hisz így negyven pengő ára festék kell az alapnyomtatására, holott csak huszonötöt kap az egészért. Nekiült és spekulált.

— Hopp, megvan. Házilag állítjuk majd elő a festéket. Te János eredj a boltoshoz, s hozz egy kiló sárga és egy kiló fehér földfestéket, meg egy liter lenmag-olajat. Te pedig Péter kölcsön kéred a mázoló-mestertől a festéktörő masinát.

Ugy is lett. Míg a festéket törték, a gép persze állt. Ezek a szünetek többször is megisméltődtek, mert haj! akárcsak

a principális úr a desztillált dunavizet holmi korai hazatérések után: úgy szífták magukba az ívek a festéket. Mire elkészültünk az alapnyomtatással: a boltos számlája is már vagy húsz-huszonkét forintot tett ki.

Az ötveneres nyomás tizenöt teljes munkanapot és huszonöt különórát vett igénybe, de principálisunk mégis büszke volt, mert a házi festékgyártás sikerült.

Hogy mennyire: a szöveg nyomtatásakor tünt ki.

A rendes festékekkel nyomtatott íveken ment a dolog gyönyörűen, de mikor azokra az ívekre került a sor, amelyeknek alapja házilag előállított festékekkel nyomtatódott: egyszeriben rettentő sűrű lett a nyomás.

Keresik-kutatják az okát, hát egyszerre csak észreveszik, hogy dacára a festék meg a hengerek fekete voltának: a betűformának a képe világos zöld színű.

Ugyanis a lenmagolaj nem volt képes a durván örölt földfestéket állandóan lekötöni, s így az erős könyvnyomdai festék nem hogy rátapadt volna, hanem e helyett egyszerűen leszedte az ívekről. Nem maradt más hátra, mint a három gyereket nekiállítani, és az íveket szépen megkeféseltetni velük. Nem is maradt meg más a papirososon, csak az olajnak némi nyoma! F.

Vegyések.

Kalendáriumok meg ujévi üdvözlő-kártyák.

Régi szokásukhoz híven a könyvnyomatók meg a szaküzletek az idén is naptárral kedveskedtek üzletfeleiknek. A szemük elé került naptárak közt van akárhány művészi munka, bár tagadhatatlan, hogy éppen a naptárak kiállításában meglehetősen takarékoskodást vehetünk észre. Ez a takarékoskodás egyrészt abban nyilvánult meg, hogy a nagy-alakú, viszonylag igen drága fali naptárak készítése meglehetősen ritkává lett, másrészt pedig abban is, hogy a fali naptárak helyét elfoglalt tömbnaptárak blokkját maga a könyvnyomató is többnyire készen szokja venni. Ennek rendes következménye aztán az, hogy a naptár szép hát-lapjával kirívó ellentétet képez a többnyire silány szedéstechnikával szedett és még silányabbul nyomtatott kalendáriumi rész.

A szemük elé került naptárakat a következőkben ismertetjük: A Beit & Co. hamburgi festékgyára szép keménykötéses naptárt nyomtatott, s csinos kiállításban mutatta be egyik-másik szí-
nét. A borítékon pompás színhatású litográfiai képet látnak.

Berger & Wirth festékgyárának picinyke tömbnaptára Victoria-nyomató-bronzal préselt szép munka. A bronz mindenütt jól fődí a sötétpiros alapot, s a fénye is főkéletesen kielégítőnek mondható. A különböző színekkel nyomtatott blokk-lapok általa-
lában igen jó hatásúak, s fölül bádoglemez tartja őket össze.

A Berkovits-nyomda nagyobb alakú tömbnaptárja egyike a leg-elegánsabbaknak. Sötétszürke alapon a szöveg fehér, a tömb pedig háromszínnymásos. Az egész naptár — a tömbrezzsel egyetemben — egyszerűsége mellett is igen harmónikus hatású.

Blandi János mohácsi könyvnyomató egyike ama keveseknek, akik fali naptárát készítették. A jókora naptár négyzínnyomásos, jól olvasható ciceró betűkkel, s értelmesen alkalmazott díszszel. A mi szempontunkból különösen figyelemre méltóvá az teszi ezt a kalendáriumot, hogy végesvégig kizárólag tipográfiai munka.

A Grafikai Intézet és Számlakönyvek Gyára R.-T. pompás litogra-
fiái tömbnaptárt készített. Fölül a gyár látóképe van elhelyezve, alatta pedig egyik oldalon Gutenberg atyamesterünknek, a másikon pedig Senefeldernek a mellképét láthatjuk. Legalul a gyár utcai homlokzata vagyon színesen lenyomatva, közbül pedig a kifogástalanul nyomtatott blokk-alakú előjegyzési naptárt látjuk.

Hamburger és Birkholz nyomdája — régi szokásához híven — pompás tervezésű meg kivitelű litográfiai naptárral kedveskedett üzletfeleinek. A naptár formátuma a régi. Középpütt egyik kezében palettát tart, a másikkal pedig festéket dörzsölgető nőalakat látunk, s e mellett jobbról-balról Gutenbergnek és Senefeldernek virágkoszorús plakettjeit. A naptári rész hat hónapjával csoportosítva a műlap alsó felének két oldalán húzódik feléle. Közül a bélyegilletéki tábla, a kiállítási kiténtetések stb. sorakoznak. Ez a kalendárium is méltán megállja a helyét a cég eddigi, mindenkoron nagy tetszést aratótí remszép fali naptárai mellett.

A Hungaria könyvnyomda és kiadó üzlet íróasztal használatra szánt egyszerű, de tömör hatású tömbnaptárt adott ki. Világosan áttekinthető szedés, nagybetűs tiszta nyomtatás ennek a praktikus és jól kezelhető kis tömbnaptárnak a legfőbb jellemzői.

A Jókai-nyomda négy kartonlapból összefűzött naptárt küldött lapunk szerkesztőinek. Mind a négy lapon remek nyomtatási technikával készült háromszínnymatokat. Ez a naptár is dicséretre válik a kitűnő hírű s különösen a színes nyomtatásban specialista nyomdávalalatainak. A szedéstechnika is igen jó rajta.

Kertész József régi jóhírű könyvnyomdája mindig nevezetes volt az izléses és eredeti naptárairol. Mostani tömbnaptárja is főkéletesen kielégíti a várakozásokat. Vörös-hajú, lenge-ruhás nő-alak lombikba fogja rajta a fényt. A tömböt fődő lapon háromszínes felhő-nyomat, rajta mozaikos aranszín díszszel s szöveggel.

A hírneves Lorilleux Ch. és Társa festékgyára régi szokásához híven szakirodalmi esemény számba menő naptárt produkált az idén. A remek kiállítású tömbnaptár minden egyes lapján más-más, a sokszorosítási módokat ismertető francia szöveg van.

Márkus Samu könyvnyomdájának tömbnaptára gyönyörű szép modern munka. Középpütt a nyomót munka közben ábrázoló göm-
bölő vignetta, köröskörül fehér-vonalas meg zöld-virágos modern díszszel. A tömböt borító lapnak negatív rajza Mäser-vésés.

Molnár Mór szekszárdi nyomdatulajdonos a maga országszerte ismert író-mappából küldött mutatót szerkesztőségünknek. Ezek a mappák a maguk praktikussága révén igen kedveltek mindenfelé. A Pallas-nyomda picinyke tömbnaptárja érdekes tipográfiai mű. Mitterszky József, a nyomda mesterszedője Minerva-fejet s egyéb díszít vésett gipszbe, s némiképpen tónussal látva el a hátteret, fotográfiaiá illetőleg autotípiát csináltatott az egészről. A tömb borító-lapjának nyomtatása aztán erről az autotípiáról történt.

A Pátia-nyomda kis tömbnaptárja is megkapóan szép munka. A hátlap meg a tömböt fődő papiros sötétszürke, világos-zöld ágakkal meg levelekkel és piros rózsákkal. Legfölül a "Pátia" szó pozitív képű nagy betűtípusokból van összeállítva, a fekete-betűs szövegrészek pedig fehér árnyékkal vannak nyomtatva.

A Pénzüntézetí és Irodai Felszerelések Müintézte R.-T. tömbnaptárát a nyomda mesterszedője, Kun Mihály tervezte. A tábla négyzínnyomásos modern díszű s modern sor-elhelyezésű mesteri munkája Kun szaktársunknak. Kár, hogy e gyönyörű táblára készen vásárolt, kopott betűjű blokkot ragasztottak, amely hozzá még nagyobb is, mint amekkorának a rajzhoz képest kellene lennie.

A Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság óriási tömbnaptárja alighanem a legkapósabb volt valamennyi között. Bár viszonylag igen nagy példányszámot nyomtatott belőle, egy-kettőre úgy széjjelkapkodták, hogy január 2-ára egy darab se maradt belőlük.

A Posner-nyomda tömbnaptárja szép litográfiai mű. A táblán az előtérben erkélyre támaszkodó barna-hajú hölgy-alak, a hátmeg középtérben pedig a budai oldal képe a Szent Gellért szobrától nézve. A blokk fődő-lapjának dísze az előtér kiegészítése.

Révai és Salamon nyomdája is csinos tömbnaptárt adott ki. A táblán is, meg a borítékon is csüngő rózsá-indák. A táblán ezenkívül Beardsley modorában rajzolt, rózsákat szedő nő-alakot látunk. Az egész naptár szerföltött könnyed és igen jó hatású.

A Rigler József Ede Papirneműgyár Részvénytársaság nagy-alakú tömbnaptárján háromféle sokszorosító módot látnak képviselve. A tábla felső részének közepét egy "Adria" száraz-lemezre készült pompás fotográfia foglalja el. E körül litográfiai nyomtatással előállított piros pipások nyiladoznak. A tömb meg a mellette húzódó szövegrész pedig len szép tipográfiai munka.

Scholcz E. bécsi betűöntődjé is kellemes meglepetésben részesítette magyarországi üzletfeleit: magyar nyelvű naptárt küldött nekik. A két-oldalas kalendárium egyszerűsége mellett is nagyon szép munka. Természetesen tipográfiai anyagból készült az egész.

A Világosság-nyomda tömbnaptára is egész pompásan sikerült. Fölül Irisz-nyomásos tájkép; az előtérbeli erdőszélen két értelmes arcú munkással, akik közül az idősebbik a látóhatár szélén fölkelő napra mutat. A blokk borító-lapja az Anker-dísz felhasználásával szedett csinos munka. Kún Kornél volt a mestere.

Karácsonyi és ujévi üdvözlő-kártyák dolgában az ideí termelés fölülmúlta még a tavalyit is. Vegyük a beérkezett kártyákat sorra: Ifj. Aigner Antal szaktársunk sötétszürke papirosra fehér rajz-al és aranyos betűkkel nyomtatott üdvözlő-kártyát küldött. A rajz finom, térelosztás harmónikus. Az egész egy kis remekmű.

Appelt József, Blandi János mohácsi könyvnyomdájának faktora négyzínnyomásos, összehajtható üdvözlő-lapot küldött. Az első oldalon aranyos hátterű, dombornyomásos női fej; e körül piros karika meg legfölül két piros rózsza; alul pirosan lángoló arany szív, középen pedig kék színnel nyomtatott évszám; az alap világos szürke, fehéren hagyott vonaldíszszel. A harmadik oldalon alul-fölül kék szöveg, közöttük függőleges arany vonalak, közbül kézi sajtó fordító-rúdját kihúzó nyomot ábrázoló picí vignetta.

Bárány Nándor szaktársunk rajzot küldött. A rajz stílusa magyaros és megegyezik a mostani Évkönyvünk belső díszének a stílusával. Tehát nyomdász körökben eleddig teljesen ismeretlen modorú a rajz minden motívuma. De hogy a sablonos és esetlen tulipán meg miegyéb helyett kitűnően használható ezek az itt-ott szövésmintára emlékeztető motívumok: e kártya is bizonyítja.

Bauer Henrik kártyájának fölfejen Mäser-lemezből metszett holdas-havas tájképet, alsó felén pedig a szokásos szöveget találjuk. A papiros színe fehér, az alapé zöld, a szövegé fekete.

Hevesi Károly kétszínű kártyát küldött. A szöveg rajta fekete, a Mäser-lemezből negatívve kivésett magyaros rajz pedig fehér.

A Jókai-nyomda izléses üdvözlő-lapján nyomtatástechnikai különösséget látunk: a keretet először bronzolták, s aztán szírványos nyomtatás került fölébe. A hatás természetesen igen jó.

Kner Imrétől külön karácsonyi és külön ujévi üdvözlő-kártyát kaptunk. Mind a kettő nagy gondal készült, precíz Mäser-vésés. A karácsonyi kártyán gyertyás és tobzos fenyőágakat látunk, az ujévié pedig az állatok jegyvei vannak belevéssve. Kitűnő dolgok.

Korvin Testvérek nyomdája remek dombornyomatot küldött szét üzletfeleinek. Szedés és nyomtatás egyaránt mintaszép rajtuk.

Kún Kornél és Fürst Vilmos a nyomdászokat jelképező vignet-tával ékesített Anker-díszes egyszerű üdvözlő-lapot küldtek széjjel.

Kun Mihály picinyke üdvözlő-lapjának dísze szürkés-zöld papiros arannyal meg vörösbarna festékekkel mozaikosan nyomtatott kockákból meg vonalakból áll. Egyike ez a kártya a legjobbaknak.

Lang Simon szaktársunk is csinos üdvözlő-lapot küldött be a temesvári Uhrmann-nyomdából. Fölül a könyvnyomtatást szimbolizáló kép van rajta; az alsó kasztellában a szöveget helyezték el.

Mitterszky József üdvözlő-kártyájának már a borítéka is speciális, amennyiben olyanféle módon készült, amint azt novemberi füzetünkben a beléspapírosokra vonatkoztatva megírtuk. A kártya sablonon át való festéssel készült, négy színnel, piros kartonra.

A mohácsi Müller Antal üdvözlő-lapján aranyos háttérben fehéren domborított női mellképet látnak. A nyomtatás igen pontos.

Müller Sándor mozaiktechnikás üdvözlő-kártyája is a legsikerültebbek közül való. Az évszám fölül alapnyomatszerűen tűnik elő a kékes-szürke alapból, alul két-osztatú nyomdász-sast látnak.

Nitsmann József győri nyomdájának az üdvözlő-kártyája egyszerű, jó munka, mérséklettel alkalmazott Patriz-Huber-díszszel.

Novák József s Laupád Antal gyomai nyomdászok üdvözlő-lapja igen eredeti. A középső mezőben kezes-lábas főlás ágaskodik, festékező labdával az egyik kezében. A nyomtatás háromszínű.

Prüner Arnold szép Biedermeier-stílusos üdvözlő-lapot komponált. A háttér kárpíthatóság, közepén fehéren hagyott kartussal.

Spitz Adolf újévi kártyája dombornyomásos. A domború rész fehéren emelkedik ki a szürke alapból; a szöveg kéknymásos.

Szabó Antal szaktársunk, a kolozsvári Szent-Bonaventura-nyomda művezetője német renaissance stílusú üdvözlő-kártyát készített. A jó hatású kártya keretét a német Hupp Ottó rajzolta.

Wanko Vilmos üdvözlő-lapja is csinos dolog. Alulról a fölkelő napból arany sugarak ágaznak szét egészen a sötétkéi keretig.

A boroszlói, augsburgi és müncheni Typographische Gesell-schaftok is küldtek egyszerű bár, de csinos üdvözlő-kártyákat.

A pécsvárosi országos kiállítás kitüntetései.

December végén bocsátotta ki a pécsi országos kiállítás végrehajtó bizottsága a kitüntetést nyert kiállítók névsorát, melyből közöljük a bennünket érdeklő kiállítók neveit. Ki lettek tüntetve díszoklevéllel: Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Könyves Kálmán magyar műkiadó részvénytársaság, Pécsi irodalmi és könyvnyomdai részvénytársaság és a Szent-István-Társulat könyvnyomdai osztálya; állami arany éremmel: Rigler József Ede; állami ezüst éremmel: Wessely és Horváth (Pécs); kiállítási arany éremmel: Kner Izidor (Gyoma), Molnár Mór (Szekszárd), Nagyenyedi könyvnyomda és papíráru-gyár részvénytársaság, Taizs József (Pécs), Divald Károly fénynyomdájára, Első magyar műdomborító- és papírdíszmű-gyár (Budapest), Engel és Ladányi papírmű-gyára (Budapest), ifj. Weinwurm Antal és Társa (Budapest); kiállítási ezüst éremmel: Andrányi Zsigmond papírmű-gyára (Budapest), Kremsier Gerson műdombornyomó és levélpesztgyára (Budapest), Magyar fénynyomdai részvénytársaság (Budapest), Röttig Gusztáv és Fia (Budapest) és könyvnyomdájára (Sopron), Schöntag Gyula szakasztalos (Budapest); továbbá Körner és Lauffer meg Spitzer Lajos xilografus-cégek (mindkettő Budapesten). — Kiállítási bronz éremmel tüntették ki Kovács Józsefet, a marosvásárhelyi Révész-nyomda alkalmazottját; a Polacsek-féle temesvári könyvkereskedés pedig elismerő oklevelet kapott, míg Oesterreicher és Márkus gépgyára az Országos Ipar-egyesület ezüst érmét nyerte el. — A Magyar földrajzi intézet, az Első magyar papír-ipar részvénytársaság, a Franklin-Lampel-féle könyvkiadó vállalat s Gottermayr Nándor budapesti könyvkötő-intézete versenyen kívül vettek részt a pécsi kiállításon. F.

A Szakkör küldöttjének fölolvása Kassán.

Január 5-én, a Szakkör huszonöt-éves fönállásának ünnepe napján itt Kassán is ünnepeltünk. Augenfeld Miksa szaktársunk tartott itt szép és érdekes előadást a könyvdiszítésről. Elvezetett bennünket Gutenberg idejébe, megállott velünk a könyvnyomtatás bölcsőjénél, majd meg fokozatosan ismertette a könyvdiszítés történetét. Futólagos képekben vonult el előttünk a tizenötödik és tizenhatodik század nyomtató művészete, az alkortájbeli legjelesebb olasz meg német művészek közremunkálásával; majd a tizenhetedik és tizennyolcadik század a maga jelentékeny könyvművészeti hanyatlásával; végül a tizenkilencedik század a maga tömérék újításával és találmányával. Fölolvás érdekesen változta a mesterszedésben meg-megnyilatkozott irányzatok történetét; sorra vette az úgynevezett klasszikuskodó irányzatokat, a szabad irányt, a rövid életű naturalisztikus meg szecessziós irányzatokat, a végül a modern irányt, amelynek forgatagában ma is benne vagyunk. A most széles körben fölűnedező vonalas díszítés — úgymond — csak ezután fog igazában elterjedni, mert alkalmazhatóságánál, olcsóságánál és praktikus meg szép voltánál fogva ezt meg is érdemli. Befejezve a könyvdiszítés történetéről szóló fölolvását, a mi kedves vas-kollégáinkról mondott el figyelemre méltó dolgokat. A szedőgépek okvetlenül jelentékeny változásokat idéznek még elő a nyomdaiparban. Az általuk okozott szociális bajokat lehet azonban enyhíteni, részben a szervezkedéssel, részben pedig a szakbeli s általános önképzéssel. A fölolvás befejeztével vita volt szakbeli dolgokról, majd pedig elhatároztuk a Szakkör távirati üdvözlését. Pollák Róbert.

Hírlap- és nyomtatványkiállítás Temesvárt.

A Könyvnyomdászok Szakköre temesvári tagjai igen szép meg érdekes hírlap- és nyomtatványkiállítást rendeztek a Szakegyesület helyiségében. A kiállítás — mely fölolvással volt egybekötve — a temesvári újságok közlése szerint fényesen sikerült. Lang Simon szaktárs nyitotta meg a kiállítást, tolmácsolva egyzersmind a központ üdvözlését, mely után a Szakegyesület házi zenekarának s a Typographia dalkörnek Dworacek E. karmester szaktárs kitűnő vezetésével előadott zene- és énekszmái következtek. Valamennyit zajos tetszéssel fogadták. Majd Falusz Gusztáv szaktárs tartott minden tekintetben érdekes előadást a hírlapok keletkezéséről, számtalan történelmi adattal világosítva meg a hírlapok fejlődését kezdetüktől fogva egészen mostanáig. Az érdekes előadást a figyelmes hallgatóság lelkes tpsallal honorálta. Fölolvás után a nagyszámú közönség a hírlapokat s más nyomtatványokat tekintette meg, ami csakugyan érdekes látvány volt. A temesvári napi lapok mellett a heti lapok és folyóiratok teljes számban voltak kiállítva, s az ország majdnem valamennyi lapja ott volt látható. Külföldi lapok is szép számmal voltak a kiállított hírlapok sorában; látnak ott példának okáért amerikai, svéd, norvég, japán, kínai, török, héber stb. nyelvű újságokat. Az érdekes kiállítást Lang Simon lelkes szavakkal zárta be, és amaz óhajlásának adott kifejezést, hogy vajha a nyomdatulajdonosok s munkásaik, valamint a nagy közönség is élénkebb érdeklődéssel viseltetnének a nyomdászok iránt, melynek multja és jelene egyaránt tiszteletet parancsol. — A kiállításon megjelent Stumpfl Adolf ipariskolai igazgató, továbbá Cendes Jakab nyomdatulajdonos, ki lelkes odaadással karol föl minden oly kezdeményezést, mely a könyvnyomtatás fölűnűlését célozza. A kiállítás sikerének előmozdítása érdekében különböző közreműködték: Lang Simon, Novotny Vilmos, Falusz Gusztáv, Vajda Jenő és Strauszler József. — Érdekesnek tartjuk még annak a megemléztését is, hogy a kiállítást ki volt állítva a Szegedi Híradónak az 1878-iki nagy árvíz alkalmával megjelent utolsó, egyoldalas száma is. Sokan nagy megilletődéssel szemlélték ezt.

Halmos Izor exlibris-pályázatának eredménye.

A Magyar Iparművészeti Társulat által Halmos Izor exlibrisére hirdetett pályázat bíráló bizottsága Hadik-Barkóczy Endre elnökelete alatt tartott ülésén már eldöntötte a pályázatot. Beérkezett 112 pályázótól 405 pályamunka, amelyek közül a kétszáz-koronás első díjat Muhics Sándor, a százkoronás második díjat Földes Imre művének ítélte oda a jury. Az összes pályamunkák e hónap 19-ikétől kezdve az Iparművészeti Múzeum első emeletén láthatók.

A Szakkör küldöttjének eperjesi fölolvása.

Szuszán Péter szaktársunk írja Eperjesről: Amióta a Szakkör vezetősége nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki tagok szakkörzéséről is gondoskodik, úgy hogy időről-időre nyomtatványkiállításokat rendeztet s szakfölolvásokat tartat a vidéken: mi eperjesiek immár harmadizben részesültünk szakoktatásban. Pedig a cél érdekében való nagy önfeláldozásra mutat, hogy az előadó kiállítások otthagya a családi kört — különösen ilyenkor, a közlekedés biztos akadályai között — elmenjenek a forgalmi végpontra, az országhatárra, hogy tudásukat megosszák a szaktársakkal, mint ahogy azt most is Augenfeld Miksa szaktárs tette.

Előadását e hó 6-án tartotta. Szépen, magyaros nyelvezettel ismertette szakunk egész multját, jelenét, közbeeső küzdelmét, haladását; a könyvdiszítési stílus átalakulását, fejlődési fázisait; De Vinne, Morris, Walter Crane stb. hírneves könyvreformátorok működését, s hatásukat a modern könyvkiállításra vonatkozóan. Buzdított továbbá a rajzolás gyakorlására és megkedvelésére.

Itt tartózkodásának rövid órái kellemesen teltek el; az itteni szaktársak, kik egytől-egyig szakköri tagok, szeretettel vették körül a kitűnő szakember vendéget, s amaz óhajuknak adtak kifejezést, hogy mielőbb kapjanak Budapestről újra fölolvást.

Megint jelentékeny újítás a stereotipálás terén.

Berlinben H. J. Grzymiski (Bergmannstrasse 21) új stereotipáló eljárást talált föl, amelyet "Hig-Guss" néven bocsát forgalomba. Föltaláló szerint ez eljárással mindentféle klicské nemcsak lemezvastagságra, hanem betűmagasságra is kiönthetők. Azonkívül a kész klicské alá taip is önthető ama kis öntőkészülékkel, amely szintén Grzymiski találmánya. Ha tehát a nyomdában egyes nagyobb címbeztük, sarkok vagy keretdarabok hiányzanak, e készülőlékel, egyszerű eljárás mellett, könnyen pótolhatók, illetőleg kiönthetők. Föltaláló leírással szívesen szolgál. St. M.

A mult évi Grafikai Szemle bekötési táblája

már elkészült, s megrendelőinknek széjjel is küldöttük. Néhány darab azonban még rendelkezésre áll, s fővárosi megrendelőinknek 1'40 koronáért, vidékieknek (portómentesen) 1'50 koronáért adjuk.

A Magyar Iparművészet novemberi füzeté

az Országos Iparművészeti Múzeum részéről rendezett amateur gyűjtők kiállításának ismertetése kapcsán közli Radisics Jenő igazgató érdekes cikkét, melyben a gyűjtemények keletkezéséről, a gyűjtésnél ajánlatos eljárásról s a hamisítványokról ír hasznos és megszívlelendő dolgokat. Gineverny György Ilona az újabb angol zománcképeket ismerteti, Szabó Róbert pedig a linoleum-metszéshez szól hozzá. A tartalmas rovatok a nevezetesebb hazai és külföldi iparművészeti műzalmakról számolnak be. Tömerdek művészi reprodukció az amateur gyűjtők kiállításának kiválóbb műkincseit és az újabb angol iparművészet jeles alkotásait mutatja be. A finom ízlésű és nagy gondnal szerkesztett folyóirat a Magyar Iparművészeti Társulat tagjainak 10 korona évi tagsági díj fejében illetményként jár. Előfizetési ára ugyanennyi.

Egy kis kommuniké az új ipartörvényről.

A kereskedelmi minisztérium kommunikéje szerint az új ipartörvény elkészült, s most csupán az utolsó simításokat végzik a javaslaton. Ez a munka is annyira előrehaladt, hogy az inasokról szóló fejezet már nyilvánosságra is került. A javaslat rendkívül nagy-arányú munka, ami kivehető abból is, hogy közel ezer szakaszt ölel föl. A tételes rendelkezéseknél ez a tömege világos beosztásban sorakozik egymás mellé, s valószínű, hogy az esztendő egyik legkiemelkedőbb eseménye lesz e hatalmas törvényalkotási műnek a törvényhozás két háza elől való terjesztése.

A Műbarátok Köre levelezőlap-pályázata.

A Műbarátok Köre a nyár folyamán pályázatot hirdetett eredeti magyar tárgyú festett képes levelezőlapokra, s jutalmazásul több pályadíjat tűzött ki. A beérkezett művészi anyagot Apponyi Sándorné elnöklelte alatt a Műbarátok Körének tagjaiból alakított zsűri bírálta el, melyben részt vettek: Liphay Béláné, Hadik-Barkóczy Endre, Elischer Gyula, továbbá Balló Ede és Nádler Róbert festőművészek. A pályázó művészek közt öt díjat osztottak ki, ezek közül kettőt nyert Nagy Lázár festő, egyet-egyet Meyer Antal iparrajziskolai tanár, Bauer Emil festő és Ócsváry Rezső rajztanár. — A pályadíj-nyertes képek sokszorosításával és forgalomba-hozatalával a Műbarátok Köre ellensúlyozni óhajtja a külföldről beözönlő művészeti levelezőlapokat, s egyúttal eredeti magyar tárgyú levelezőlapokkal szolgál a nálunk megforduló idegeneknek. A Műbarátok Körének ez az akciója igen üdvös, s kétségkívül a jövőre újabb hasonló pályázatot fog hirdetni, hogy minél több magyar tárgyú levelezőlapot árusítsanak az országban.

Az ideai londoni magyar kiállítás plakátja.

A kiállítás igazgatósága e plakát tervezésére pályázatot hirdetett az Országos Mintarajztanoda és Rajztanárképző növendékei között. A pályázatnak nagyon szép eredménye volt, amennyiben a kiállítási bizottság és az intézeti tanári testület képviselőiből alakított bíráló bizottság hat díjat osztott szét a pályázók közt s nagy elismeréssel nyilatkozott a pályázat magas színvonalára felől. Az első 150 koronás díjat Hönigschmidk Ösköz nyerte el, a második 100 koronás díjat Moldován Bélának, négy 50–50 koronás díjat pedig Márton Ferencnek, Payer Gizellának, Bálint Józsefnek és Köves Tivadarnak ítélték oda. Hartley, a londoni Earls Court igazgatója kérésére valamennyi pályaművet, melyek között a díjazottakon kívül még tizenhat abszolút művészi becsű tervezet is van, elküldik Londonba, s bemutatják az ottani közönségnek.

A kelenföldi jégpálya plakátjának pályázata.

Ezt a pályázatot az Iparművészeti Iskola növendékei között hirdették ki. A 200 koronás első díjat Kovács Sámuel, a 100 koronás második díjat pedig Falb és Grabtz iparművészeti iskolai növendékek nyerték el. A bíráló bizottság ezeken kívül a pályázat kiváló eredményére való tekintettel Szendrői és Örkény, valamint Pintér Gyula pályaművének 50–50 koronás díjat ítél meg.

A Gisevius-féle közvetlen másoló-eljárás.

Vagy három-négy esztendeje többször is esett szó szakirodalomban a berlini Gisevius Bogdán által felfalált s az ő nevével gisal-nyomatásnak nevezett ama sokszorosító módrol, amely a fénymásoló eljárásnak helyettesítésére kiválóképpen alkalmas. Ez a gisal-nyomatás azóta egyrészt meglehetősen elterjedt a külföldön, másrészt pedig a felfalálója által egyszerűbbé s tökéletesebbé tétellett. Különböző az egész eljárás most a következő: Valamely alumíniumlemezt vékony fényérző réteggel vonunk be, ép úgy, mint az az autotípiák s fototípiák készítése idején szokásos. Amíg azonban autotípiák meg fototípiák készítésekor a fényérző lemez negatív alatt világítják meg, a gisal-nyomatásnál a pozitív alatt történik a megvilágítás; a pozitívet pedig maga az eredeti rajz képezi. A megvilágítás eredményeképp a fénytől ért

helyek megkeményednek, s vízzel nem is moshatóak le többé. A megvilágítás után a rajz vonalai a megkeményedett alaplól kimoshatóak, s a kimosott helyeken az alumíniumlemez egészen szabadon tűnik elő. A lemez egész fölületét ekkor valami zsíros masszával hengerelik be, de úgy, hogy nemcsak a rajz vonalainak a helye, hanem a megkeményedett alap fölülete is teljesen fődve legyen. Ebben az állapotban a lemez valamely olyan sav hatásának tesszük ki, amely a rajz vonalain levő zsíros anyagot nem támadja meg, egyben azonban elmarja azt. E savfürdő állt tehát a rajz alapja megszabadul a rajta levő mindkét rétegtől (a fényérzőtől meg a zsírostól), s az alumínium a maga egész tisztaságában tűnik elő, a rajz pedig zsíros massza alakjában marad meg rajta. Ez a massa hirtelenben annyira összekötődik a lemezzel, hogy a síknyomatás minden manipulációjának bátran ellenállhat. A lemezzel ezután már úgy bántanak, mint az a litográfiai meg cinkográfiai nyomtatási módzatoknál általában szokásos, vagyis: gummizzák, lemossák, maratják, behengerlik stb., ami után a lemez a sajtón való nyomtatáshoz már alkalmas is.

Mint minden sokszorosító módzatnál, úgy ennél is sok függ a rajz technikai értelemben vett jószágától; mentől sötétebbek a vonalak, annál biztosabb a siker; a vonalaknak a fényvel szemben átlátszatlanságán fordul meg minden. Ha jó a rajz: előhívás után a lemez már készen is van; de legyen rossz a rajz: a festékekkel való behengerlés előtt okvetlenül retusozni és a hibáit segíteni kell. A gisal-fölület értéke megfelel bármely litográfiai lemezének, tehát átnyomatható, korrigálható és ép úgy kombinálható, mint bármi egyéb a litográfiaiban. A gisal-nyomatással körülbélül meg van oldva az a kérdés: miképp lehet a rajzokat eredeti nagyságukban közvetlenül átmásolni. Ebből azonban még nem következik, hogy valamely kisebb, például 3:5-ös arányú nagyobbitásról avagy kisebbítésről ne lehetne esetleg szó.

A szeszes italok és a baleset elleni biztosítás.

Köztudomású dolog, hogy a legtöbb baleset hétfői napon történik, amikor ugyanis az emberek jó része még a vasárnap elfogyasztott szeszesnek a hatása alatt áll. A szeszes-ivásnak ez a veszedelme arra bírta a német könyvnyomtatási ipartársulatokat, hogy különösen a gépszemélyzetet illetőleg a legszigorúbban ügyeljenek arra, hogy ittas állapotban senki se kezdhesse meg a heti munkáját. Azonkívül pedig a nyomdában való bor-, sör- és pálinkaivást is a legszigorúbban tilalmazzák. Mindegyik német nyomda géptermében plakátok vannak kifüggesztve, amelyeken a principális rögtöni elbocsátás terhe mellett tiltja meg a szeszes italoknak a nyomdában való ivását. Ezt a tiltalmat újabbban a szedőkre is kiterjesztik, azzal a megokolással, hogy sokszor van dolguk a gépek körül, s így az alkohol-élvezet révén könnyen bajuk eshetik. — A baleseti statisztika különben bizonyította, hogy szokványos ivóknál sokkalta lassabban gyógyulnak a sebek, s komplikációk is gyakrabban állnak be, mint az absztinenseknél.

Az ujságkiadók nemzetközi kongresszusa.

Ezt a kongresszust május 26-ikától 30-ikáig Madridban fogják megtartani. A Bernben székelő állandó bizottság már meg is állapította az ügyrendjét. A napi rend tizenegy pontja közül a harmadik az amerikai utánnyomási jogról, az ötödik pedig a berni unióról meg a különböző európai államok szerzői jogáról szól.

Ki volt az, aki először nyomtatott e világon?

Erre nézve egy francia folyóirat, a "Je sais tout" a következő csinos történetkét meséli el Plutarchos nyomán: Mikor Agesilaos egy csatája előtt észrevette, hogy katonái meglehetősen bátortalanok és kedvetlenek: elhatározta, hogy egy kis csalafintassággal fogja őket jobb kedvre deríteni. Tenyerére tükörrissal fölrírta ezt a szót, hogy "niké" (győzelem), s mikor az augur az áldozati állat máját előhozta, Agesilaos az írásos tenyérét észrevétlen reányomta. Mikor aztán az augur a máját fölmutatta a katonáknak, s ezek meglátták rajta a "niké" szót: olyan lelkesedés vett rajtuk erőt, hogy kisebb számuk dacára is megverték az ellenséget.

Trattner János Tamás iratainak gyűjteménye.

A tizenhatalcadik század e hírneves nyomtatójának összes eredeti okleveleit sikerült a minap a bécsi városi múzeumnak megszereznie. A gyűjtemény igen becses adatokat tartalmaz a bécsi meg a magyarországi könyvnyomtatás történetére vonatkozóan.

Törvényjavaslat az amerikai papír-trösztt ellen.

Az Egyesült Államok kongresszusán Champ Clark képviselő törvényjavaslatot nyújtott be az iránt, hogy a fehér nyomtatópapírosra, valamint a hozzávaló anyagokra vonatkozó behozatali vámok töröltessenek el. A törvényjavaslat elfogadása egyértelmű volna a papír-trösztt bukásával. A trösztt most Amerika minden jelentékenyebb papírosgyárát immár a maga érdekörébe vonta,

Válsághirek az Északamerikai betűöntődekről.

Az American Type Founders Association, amelynek huszonkét városban vannak fiók-öntődei, munkáslétszámát a mult hetekben felére volt kénytelen redukálni. Hogy az elvesztett északamerikai piacért kárpótolhassa magát: nagyban készül az európai piac meghódítására. Ennek egyik jele az is, hogy lázas sietséggel készített most minden betűfajtájához az ékezetes típusokat.

Adalékok a kalendáriumoknak történetéhez.

A kalendárium őst egy athéni márványtömbben találjuk meg, amelyet több mint kétezer esztendővel ezelőtt véstek tele csillagképekkel, s amely most egy athéni templom falában látható. Igen régiek a fatáblákból álló s a germánok használtá rúnakalendáriumok, amelyekből még ma is sokat találunk Svédországban. A középkorban bútorok s fegyverek szolgáltak kalendárium gyanánt, amennyiben a naptárjegyeket ilyesmire írták. A papírosra írt kalendáriumok legrégebbike a Krisztus születése utáni negyedik századból való; Damasus pápa egyik fródeájkja csinálta, s figurális díszében még vonatkozásokot találunk a régi pogánykori mitológiához. A kalendáriumi illusztráció a Karolingek idején fejlődött ki művészi; valóságos műretek ebből az időből a Grimani-féle breviáriumi kalendáriuma, amelyben az illető korbeli udvari meg polgári élet pompásan van ábrázolva. Németországban fatáblás kalendáriumok is nagyban járták; ezekről nyomtatva, a nyomatot miniatúrákkal díszítették. Rendesen egy csomó bölcs mondás meg regula is volt e kalendáriumokban. Franciaországban XIV. Lajos idején csináltak pompás kalendáriumokat. A naptár apródonkint közszükségleti cikké vált, s a föld népének egyik fő olvasmányát képezte. A tömeges előállítás révén azonban egészen elvesztette művészi jellegét. Csak a legújabb időben lehet szó megint művészi naptár-előállításról, s ez is főképpen a reklámnak köszönhető. Kár azonban, hogy ezek a díszes, a könyvnyomdák s egyéb műintézetek által kiadott reklámos kalendáriumok a kereskedelemben nem kaphatók, mert a közönség előtt okvetlenül igen kapósak volnának ezek a naptárak.

A könyvnyomdászati állapota Finnországban.

Ebben az országban a nyomdák összes száma most 110; közülük 25 van a fővárosban, Helsingforsban. A 110 nyomdávalat közül 3 az államé. Akcidens munkák készítésével 108 nyomda, tehát kettő híján valamennyi foglalkozik. Könyveket 87, újságokat 84 nyomdában készítenek; könyvkötéssel kapcsolatban 33, litográfiával 12 és kemigráfiával 4 nyomdaüzem. A hajtó gépek összes száma 223, közülük 177 elektromos motor. Az alkalmazottakat közt volt 1864 férfi és 889 nő, kiknek több mint a fele Helsingforsban dolgozott. Szedéssel foglalkozott közülük 1118, nyomtatással 437, litográfiával 211, kemigráfiával 32, papiroskonfekcióval 153, könyvkötéssel 545, egyéb sokszorosított munkával 257. Az inasok száma: szedőinas 325, nyomó-inas 148, litografustanuló 12, könyvomó-inas 35, kemigratus-inas 8. A munkaidő 7-10 óra, az újságnomdákban olykor 11 is. A munkabért illetőleg 1442 munkásról (köztük 448 nőről) sikerült adatokat szerezni. Évenkénti 1500 márkánál többet keres 433, 2000 márkánál többet 206 munkás. Nyári szünetben részesült az összes munkások 54,4 százaléka. A nyomdász-egyesület tagjainak száma: 904 férfi meg 117 nő.

A modern iparművészet legfőbb problémái.

Iparművészetünk immár kulturális hatalommá fejlődött, de a neve nem képes födni a teljes értelmét. Lényege nem abban rejlik, hogy van-e dísz valamely tárgyon avagy nincs, valamint abban az egyetlen kritériumban sem, hogy a tárgy alakítása művészi céllal történt-e vagy sem. Mértékadóul inkább az izlés minden tekintetben való állása vehető; ha a tárgy készítőjének nincsen izlése: akkor maga a tárgy nem mozdíthatja elő a művészeti kultúrát. Az a törekvés, hogy minden alkotásunknak művészi harmóniát adjunk: meglehetősen általánossá vált immár, de a régi idők harmónikus kulturájától még jó távol vagyunk. E kulturának a tizenkilencedik században való le hanyatlását különböző okok idézték elő. A legnagyobbodott forgalom és a minden téren való szellemi meg anyagi csereberre megkönnyebbülése által minden idők és minden nemzetek művészete ismerőssé lett előttünk, s éppen ez a szellemi gyarapodás vezet bennünket gyakran arra, hogy a fejlődésről, új dolgok kitalálásáról lemondjunk. A fejlődés további akadályává a mi most főképpen tudományos és technikai alapon mozgó szellemi irányzatunk vehető. Ma jobbra még csak a polgárság a kultura hordozója, de határozott életfölgáshoz, tisztult izléshez még nem sikerült jutnia. A mostani stílustalan szellemi életet egy finomult polgári kulturának kell fölvaltania. Mesterségesen azonban nem lehet életre kelteni ezt a kultúrát; maga-magától kell annak a mai ember lényéből kifejlődnie. Az iparművészetet különben azért folytonosan közeledik a megérlelődés felé, s az új iparművészeti ideák mind népszerűbbé válnak. Az intérierumi művészet éppen úgy bizonyítja ezt, akár a

kisművészet, a könyvművészet, a keramika, a nemes és nemtelen fémek megmunkálása stb. A műiparral összefüggő egyéb tereimokon is jól észlelhető ez a friss áramlat, így az építő- meg kert művészetben is; éppen úgy a színpadok, gyermekjátékok, képes könyvek, kirakatok stb. tekintetében megnyilvánult reformok is kész tanujelei ennek. Fontos és a célt nagyban előmozdító körülmény, hogy az új művészi eszközök immár gazdasági kapcsolatot is nyertek ama műhelyekben, amelyekben a művészekkel való rendszeres együttműködés a munkálkodás alapelve. Az egész iparművészeti mozgalomnak különben az a végső célja, hogy amennyiben korunkban határozottabb s egyszersmind finomultabb éliesi formákat érhetünk el: a külső jellegű szűkségletet kielégítésén túlmenve, a benső éliesi javak élvezetére is rátérjünk.

Budapesti amateur-gyűjtemények kiállítása.

Pompás és a nyomdász-emberre nézve is rendkívül tanulságos kiállítás látható most az iparművészeti múzeumban. Radics Jenőnek, a múzeum igazgatójának sikerült a budapesti amateur gyűjtők nevesebbjeit rábírtani, hogy gyűjteményeik legjavát a kiállítás céljára átengedjék. Így jöhetett aztán létre ez a nagyszabású, összesen 3336 tárgyat magában foglaló, igen tanulságos kiállítás. A nyomdász-ember igen sok érdekes dolgot láthat e tárlaton. A sok porcellán- meg ötvösmunka a díszítés tekintetében megbecsülhetetlen tanulságokat szolgáltat számára. De van egy sereg könyvtábla meg miniatúra is ottan, sőt képes kéziratot meg önyomatványt is látunk. Különösen Szendrey János gyűjteménye érdekes a mi szempontunkból. A bejárat mellett elhelyezett üveg-szekerényben (XLI. sz.) például egy 1764-ből való könyvtáblát látunk (9. sz.) egykorú chagrin-borítással, amelyen széles keretben arannyal beprésselt magyaros ornamentika fut körül. Ugyane szekerényben a 10-es számmal jelölt könyvtábla valószínűleg nagyszombati munka; marokin kötés, a két táblán magyaros virágokból álló díszítménnyel; a középső mezőben a sarkokban virágvázák és közepén a skót bencések magyarországi társházának címere van arannyal beprésselve. A 11-es tábla kötése fatáblákra húzott dísznőbőr, bronz kapcsokkal, melyekből az egyik még megvan; a táblákba négyzeres keretben művészi renaissance díszítmények, valamint címerek és medaillonokban mellképek, köztük Luther, Husz, Melancthon és János Frigyes választófejedelem arcképe, valamint az 1539-es évszám van beprésselve. A 12-es számú glagolita bibliának két tábláját fára húzott barna borjűbőr képezi; előlappján kettős keretben a négy sarkon a négy evangelista, közepén Krisztus alakja van beprésselve; a tábla minden valószínűség szerint a tizenhetedik században készült. A 13. számú könyv első lapja dísznőbőrrel egészen bevonat; a kettős keret gazdag növényi díszítéssel, a harmadik szélesebb keretben a bibliából vett jelenetek, mint Keresztelő Szent János, a keresztre feszítés és Krisztus föltámadása van domborúan ábrázolva; a tizenhatodik századból való tábla közepén, feje fölött címmel, Lajos württembergi herceg mellképe is látható. A 14-es számmal jelölt könyvtábla nyolcadrésű alakú, bőrkötéssel; mindkét oldalán arannyal présselt növényi dísz és címerek, köztük Magyarország is; közepén III. Károly mellképe és 1728-as évszám; német ajánlás is van benne Gyulay Ferenc tábornoknak. A szekerényben foglalt 15-ik szám hátya-kézirat: egy missale egyik lapjának fele; latin szövegű egyházi ének, hangjegyekkel; a lap szélel alul renaissance ornamentikával vannak díszítve; a missale készítésének ideje úgy a tizenötödik századra tehető. A 18-as szám alatt egy Trevisóban 1480-ban nyomtatott "Eusebii Pamphili de praeparatione evangelica" című önyomatványt lát a kiállítás látogatója; a harmadik lapon szép kezdő S betű van, lap-aranyozással, s gazdag tizenötödik századbeli kézi festmény meg lapszerű díszítéssel is. Jó tanulmány ez is a nyomdászunk. A 19-es könyvtábla többszörös papirosrétegből való, fekete bőrral bevonva; szélein piros bőrral van szegélyezve ez a tizenhetedik századbeli könyvtábla, s közepén arannyal nyomtatott keleties díszítményt látunk. A 20-as számú perza kézirat Hafiz dalaí tartalmazza, s remek miniatúrával van díszítve; a tizenhatodik századbeli kötés marokin, sarkában és közepén arany alapon keleti díszítményekkel. A 22-ik számú perza kéziratot szintén miniatúrával látunk; a solymászó lova a királyleányt a patakban fürdőve találja; a királyleány a puzdráját a fára akasztotta, a palástja, czizmája meg koronája pedig egy kőre vagyon lötve; a lova mellette ép a patakban iszik; a réten aranyfácánok láthatók. A 23-as számú könyvtábla a tizenhetedik századból való pergamen-kötés; háromszoros keretben finom renaissance növénydísz van a táblákba présselve. A 24-es könyvtábla folió alakú borjűbőr-kötés, melybe az előlapon kettős növényi keret, közepén rozetta, fent MPEV. betűk s alul 1595-ös évszám arannyal, a másik táblán pedig renaissance keretben férfi- és női fejedelmi arcképek és címerek vannak kiperéselve. A 25-ik számú könyvtábla dísznőbőr-kötés; a felaő keretben növényi dísz, a belsőben pedig a bibliából vett jelenetek és középtűt apró medaillonokban mellképek s a száz címere van beprésselve; a tizenhatodik századból való ez is. Ugyancsak az Iparművészeti Múzeumban látható most a Horti Pál hagyatékában talált sok szép rajz is. Ajánljuk a megtekintését.

Akvarellfestéshez való kitűnő rajzpapírosokat

bocsátott szaktanfolyamaink rendelkezésére az Alois Ebeseder cég (Wien I, Opernring 9). Ezek az angol és amerikai papírosok különlegességek Rhododendron gyűjtőnévvel sok színben kerülnek forgalomba. Változatai közül legszebbek: a Rhododendron Box Paper, a Tapestry Cover, az Old Cloister s a Buffalo Paper. Mint kitűnően bevált borítékpapírosok is világszerte erős keresletnek örvendenek ezek, ami nem is csoda, ha tekintetbe vesszük, hogy e papírosok elegáns és modern színűknél fogva megnyerő külsőt adhatnak a könyvnek. Figyelmet érdemel még az e cég által forgalomba hozott nehéz, vastag merített papíros, mely negyvenféle színben és változatban kerül piacra. A cég könyvpapírosai közül legalkalmasabb a fehér és chamois színű Old Stratford. Mind e papírfajtákat a szaktársak figyelmébe ajánljuk, megjegyezve, hogy mintákat és árjegyzéket levélbeli megkeresésre a cég minden érdeklődőnek szívesen küld. Wanko V.

A papíros-szállítási rendelet visszavonása

című műlt havi közleményünkre vonatkozólag szavahihető helyről úgy értesülünk, hogy ez az egész szakajtót bejárt hír nem egyéb egy az osztrák papírgyárosok érdekében Bécsből kiröppentett s egy vidéki szaklap nyomán általunk is leközlött kacsánál.

Hamis kártyák gyártása Bártfa városában.

Érdekes dolog nyomára jött a bártfai rendőrség: hamis kártyák gyártát fedezte föl. Nemrégiben ugyanis egy Horovitz nevű lengyel zsidó telepedett meg a városban, s tanult mestersége nem lévén, természetesen nyomdát nyitott. Egyes apróbb nyomtatványok készítését a látszat kedvéért tényleg elvállalta, de a nyomtatvány mizerábilis kiállításával gondoskodott aztán arról, hogy ne kellemetlenkedjék neki többé az illető megrendelő. Mert az egész üzlet a kártyahamisítás nehézsé, de jól jövedelmező mesterségére volt alapítva. Az esti órákban, jól elzárt ajtók mögött folyt mindig az ez irányú munkálkodás. Horovitz már néhány hónap óta üzte ezt a foglalkozását, s kiterjedt vevőkörre tett szert, mely könnyen érthető okokból szívesen használta az ő játékkártyáit. A bártfai rendőrség azonban nyomára jött a hamisítókat, s éj idején munka közben meglepve a hamisítókat, zár alá helyezte az egész kártyagyárat. A bűnvádi eljárás Horovitz ellen folyamatban van, s egyidejűleg nyomozás folyik a vevők kikutatására.

Monumentális nyomdászattörténelmi munka

van az előkészítés stádiumában. Esetleg több nyelven jelenik majd meg. A magyar kiadás terjedelme hetven-hetvenöt lexikonformátumos füve van tervezve, amelyből negyvenöt-ötven füvet a sokszorosítási technika története foglalja el, a többiben pedig a magyar nyomdászat személyi vonatkozású adatait adnók, valamint a magyarországi nyomdák történetét stb. is, kezdettől fogva a tizenkilencedik század végéig. A vállalkozás anyagi része már biztosítva van. — Ezek előrebocsátása után arra kérjük a szaktársakat s általában az úgy iránt érdeklődőket, hogy amennyiben eddig közudomásra nem került szemlélyi avagy tárgyi adatok volnának birtokukban, közöljék azokat a munka magyar kiadásának szerkesztőjével, Novák Lászlóval (Budapest V, Hold-u. 7).

A beérkezett nyomtatványok ismertetése.

A Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Részvénytársaság a betűminta-könyvét küldötte be hozzánk. Régóta figyelemmel kísérik e nagyszabású vidéki nyomdának a működését, s nem egyszer nyilatkoztunk már elismerően róla. Megmondottuk, hogy anyag dolgában jól felszereltnek látszik a nyomda, s hogy a vezetőség jól meg tudja válogatni a munkatársait. Elsőnek említett nézetünket beigazoltunk látjuk a most kapott mintakönyvvel. Olyan bősége van benne a legjobban használható és legmodernebb betűeknek meg ornamentumoknak, hogy a kikiáltott híru Budapesti nyomdának is méltán büszkeszölkre válnék a dolog. "Hírlapjegyzék" címmel Blockner I. budapesti hirdető irodája vászonkötéses könyvet nyomtatott, s azt az állandóan hirdető közönségnek ingyen bocsátja a rendelkezésére. A könyv elején jó értekezést találunk a hirdetés jelentőségéről. Utána Magyarország sajtótérképe következik, megjelölésével annak, hogy mely városban hány napi és hány heti lap jelenik meg. A budapesti napi lapok, a magyarországi szaklapok és a vidéki lapok kimutatása igen érdekes a könyvnyomatóra nézve is. A hirdetői szempontjából az ezután következő "Magyarország kereskedelm-földrajzi ismertetése" című cikk úgyszólván megbecsülhetetlen. Az ausztriai újságok kimutatása egészíti még ki a Franklin-Társulat által kitűnő tipográfiai műtzelével előállított jó munkát.

Kovács József szaktársunk, a marosvásárhelyi Révész-nyomda akcicensz-edője egy csomó szép szedés-munkáját küldte be a vidéki nyomtatványkiállítások gyűjteményéhez csatolás végett. Munkáit jó izlés és a tipográfiai szabályok lelkiismeretes megtartása jellemzi. Látszik, hogy szorgalmas olvasója folyóiratunknak, s az ebben foglalt tanításokat a praktikus életben használja is. — Itt még megemlíttjük, hogy Kovács szaktársunk a pécsi országos kiállításon bronzérmét kapott a szedés-munkáért.

Propper Leó budapesti nyomdájából is kaptunk egy határ meg lehetősien sikerült kereskedelmi és akcicensz nyomtatványt. Ez a nyomda is lépést akar tartani a korrall, s részben betű- s ornamentum-anyagának meg bővítésével, részben pedig a modernebb formák kultiválásával igyekszik versenyre kelni a nagy cégekkel. A Károlyi-nyomdából az Ébredés-dalkör Szilveszter-éji mulatóságának meghívója érkezett be. Fekete Béla tervezte, Évkönyvünk tavalyi díszének mestere, aki — mint minden munkájával — úgy ezal is a maga nemében tökéleteset alkotott. Gyönyörű szép modern kompozíció s harmónikus színezés a munka jellemzője.

Szerkesztőségi meg kiadóhivatali üzenetek.

G. Á. úrnak, Trencsén. A köteles példányokra vonatkozólag az 1897. évi LXI. törvény cikk és az 1897. évi XXXV. t.-cikk 4. §-a taxatívén sorolják föl mindazon tudnivalókat, melyekre e törvények a könyvnyomatót kötelezik. E törvényeket egyenkint is beszerezheti a Toldy-féle könyves boltban, Budapest II, Fő-út 4. Többeknek. A Grafikai Szemle jövő füzetének zárlatá február hó 22-ike. Amennyiben azonban hosszabb közleményről van szó, ajánlatos ezt a hónap 15-ikéig beküldeni, mert a zárlat ideje körül rendszeren szorulunk már hely dolgában. A mellékleteket lehetőleg mindig 20-ikéig kérjük beküldeni, hogy az esetleges konfekcionálásukhoz meglegyen a kellő idő. A februári havi Grafikai Szemle példányszáma a tagok folytonos szaporodása miatt 1900 lesz.

Hivatalos közlemények.

Havi fölolvásó-ülés 1907 december 22-én.

Elnök: Tanay József.

Tanay József elnök üdvözlé a megjelenteket, a havi ülést megnyitja, s fölkéri Augenföld M. Miksa szaktársát a kereskedelmi nyomtatványokról szóló előadásának megtartására.

Augenföld M. Miksa érdekes és a hallgatóság figyelmét mindvégig lekötő előadását befejezván, elnök a maga és a hallgatóság nevében köszönetet mond fölolvásónak a nyújtott tanulságos és szakszerű előadásért.

Boszik István előterjeszti a november havi pénztári jelentést, mely a tagsági forgalomról szóló kimutatással együtt tudomásul vétetik.

Pénztárosnak a Kör farsangi mulatságára vonatkozó bejelentése tudomásul vétetik.

A napi rend ki lévén merítve, elnök a havi ülést bezárja.

Morócz Jenő, titkár.

Díszközgyűlés 1908. évi január hó 5-ikén

a Szakkör fönnállásának 25-éves jubileuma alkalmából.

Fuchs Szigmond II. alelnök az Ébredés-daloskör éneke után meleg szavakkal üdvözlé a Gutenberg-Otthon dísztermében nagy számban összegyűlt tagtársakat és vendégeket, s rövid visszapillantást vetve Körünk multjára, lendületes szavakkal méltatja a nap jelentőségét. Indítványára a díszközgyűlés a Kör elhunytt tagjai iránt érzett kegyeletének föállításával ad kifejezést. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Grócz Ernő és Schwind Bélát kéri föl.

Ezután Tanay József elnök klasszikus tömörségű emléksbeszédében emlékezik meg Körünk alapításáról, a lefolyt huszonöt év küzdelmeiről és eredményeiről, s kegyeletes szavakkal emlékezik meg Körünk elhalt vezérfeiről: Ács Mihályról, Tichy Ákosról, Bauer J. Mártonról és Firtinger Károlyról.

A nagy hatást keltő, zajos éljenzéssel fogadott beszéd után Morócz Jenő első titkár fölolvassa Láng József tiszteletbeli föltitkár üdvözlő levelét, Augenföld M. Miksa, Barta Ernő és Rencsi-

sovszky Ferenc üdvözlő táviratait, valamint a Kassáról és Nagyváradról beérkezett üdvözlő táviratokat, melyeket a díszközgyűlés élénkezéssel vett tudomásul.

Az Ébredés dalkör záró éneke után Tanay József elnök a díszközgyűlést berekesztve, a jubileumi kiállítást megnyitottnak nyilvánította, s főlhívta jelenlévőket annak megtekintésére.

Morócz Jenő, titkár.

Szabizottsági ülés 1908. évi január hó 7-én.

Jelen vannak: Bozsik István, Kún Kornél, Spitz Adolf és Stalla Márton szaktársak és a Grafikai Szemle szerkesztőségének képviselőivel Novák László szaktárs.

Megvitatás alá került Gondos Ignác szaktársnak az októberi havi ülésen betervezett következő szakkérdése: "Valamely lap hírdetését ugyanazon ortográfiával szedendők-e, mint a szöveg-rész?" A bizottság rövid vita után egyhangúlag igenlőleg felel a kérdésre.

A tárgyval kapcsolatban Novák László fölveti az eszmét, vajjon nem volna-e célszerű, ha a Szakkör — esetleg a Főnökegyesülettel meg a Magyar Tudományos Akadémia nyelvtudományi osztályával karöltve — egy a magyar nyomdászoknak való olyasféle helyesírási szótárt szerkesztetne, mint aminő a németországi, ausztriai és svájci könyvnyomtatók által közösen elfogadott és ortográfiai kérdésekben döntőnek elismert "Buchdrucker-Duden". A bizottság az eszmét helyesléssel fogadja.

Következik a Grafikai Szemle mellékleteire vonatkozó pályázat tekintetében való döntés. A bizottság megállapítja, hogy pályázatra jogosult munkákat a következő szaktársak készítették: 1. Fővárosiak: Kun Mihály, Fuchs Zsigmond, Müller József, ifj. Aigner Antal, Fekete Géza, Sarlós Lajos, Stalla Márton, Augenföld Miksa, Prüner Arnold, Bauer Henrik, Wankó Vilmos, Busay Balázs, Keszler Vilmos, Brónyai Lajos és Fekete Béla. 2. Vidékiek: Kner Imre, Müller Antal, Strébely Gusztáv és Szathmáry Gábor, Finszter János és Szász Gyula, Ablaka György. Borítékokat készítették: ifj. Aigner Antal, Bárány Nándor, Szakál Ferenc, Enyed János, Romberger Tivadar, Kun Mihály, Fekete Géza és Szabó István II. Minthogy pedig a mellékleteken kívűl a borítékok közt is igen érdemes munkák vannak, a bizottság előterjesztést tesz a választmánynak, hogy ezekre külön pályadíjat tűzzön ki. Kimondja még azt is, hogy a pályázat eldöntését — tekintve, hogy tagjainak többsége érdekelve van benne — nem vállalja magára, hanem erre egy a következő szakfértiakból álló bíráló bizottság fölkerését ajánlja: Friedmann Adolf, Götzy József, Heller Ignác, Janovszky János, id. Schweiger Mór, Spitz Adolf és Szauer Adolf.

Novák László kifejti, hogy a szabizottság október havi ülésén a Grafikai Szemle mellékletei tekintetében hozott határozatok a mostani viszonyok mellett kivihetlennék. A bizottság a kellő fölvilágosítások meghallgatása után kimondja, hogy az illető határozatok gyakorlati megvalósításától eláll.

Novák László kérésére kimondja a bizottság, hogy a Grafikai Szemlének műmellékletekkel és borítékokkal való támogatását tagjainak köteleességévé teszi.

Ülés vége.

Jegyezte: Bozsik István.

Választmányi ülés 1908. évi január hó 21-én.

Jelen vannak: Tanay József elnök, Fuchs Zsigmond II. alelnök, Bozsik István pénztáros, Sarlós Lajos ellenőr, Bárány Nándor, Gyöngyösi Sándor, Kún Kornél, Prüner Arnold, Stalla Márton, Spitz Adolf választmányi tagok és Wanko Vilmos szaktanfolyami adminisztrátor. Igazolva távol: Pollák Simon I. alelnök, Morócz Jenő titkár, ifj. Aigner Antal II. titkár, Hahn Mór leltáros, Boros Dezső II. leltáros, továbbá Augenföld M. Miksa szaktanfolyamvezető.

Elnök az ülést megnyitván, bejelenti, hogy Morócz Jenő I. titkár meg nem jelenhetvén, a múlt havi választmányi ülés jegyzőkönyve a legközelebbi ülésen fog fölolvastatni és hitelesítettetni. A jelen jegyzőkönyv vezetésére Wanko Vilmost kéri föl.

Elnök jelenti, hogy az Évkönyv elkészült, s annak első példányát még az ülés folyamán be fogja mutatni.

Olvastatik a szabizottság jegyzőkönyve. A választmány egyhangúlag hozzájárul a szabizottság ams javaslatához, hogy a Grafikai Szemle 1907. évi mellékleteinek elbírálására külön bizottság küldessék ki; e bizottságba a következő szaktársak küldetnek ki: Friedmann Adolf, Götzy József, Heller Ignác, Janovszky János, id. Schweiger Mór, Spitz Adolf, Szauer Adolf. Egyben kimondja a választmány, hogy a Grafikai Szemle borítékai jövőre külön pályázatra bocsáttatnak.

Wanko Vilmos a szaktanfolyam ügyeiről referálván, jelenti, hogy főlhivatalos híradás szerint a kereskedelmi kormány szaktanfolyamainak céljára kétezer korona szubvenciót utalványozott. Örvendő tudomásul szolgálván, elnökség megbízatik, hogy közöndő iratot intézzen a minisztériumhoz, s küldöttségileg tisztelegjen Gaul Károly ipariskolai igazgató úrnál, kérve a további hathatós pártfogásukat.

Jelenti továbbá, hogy a kísérleti nyomda helyisége ügyében eredményesen járt el Szegedi Árpád igazgató úrnál, de miután utóbbi részéről kilátásba helyeztetett, hogy a nyomda csak a folyó szaktanfolyami esztendő végéig maradhat meg helyiségében, ajánlja, hogy az elnökség már most tegyen lépéseket a hivatalos köröknél egy megfelelő helyiség átengedése iránt.

A szaktanfolyamok adminisztrátorának a Baer-féle festékgyárba történt és az Első Magyar Befűntődébe tervezett tanulmányi kirándulásokra, az értesítő munkálatainak megkezdésére, s egy végbizonnyítvány megrajzolására kitűzött húsz korona pályadíjra vonatkozó bejelentései tudomásul vétetnek.

A napi sajtónak a szaktanfolyamokról való rendszeres értesítésével a tanfolyamvezető bizatik meg.

A február havi program a következőleg állapítatik meg: Február 11-én választmányi ülés, 22-én kedélyes estély, 23-án havi ülés. A közgyűlés március 22-én vagy 29-én tartatik meg.

Pénztáros jelentése a pénztár állapotáról és a tagsági forgalomról tudomásul vétetik.

A Pallas-nyomda számlája a jubileumi emlékfűzetről és meghívóról beérkezett. Választmány a számla ötszáz koronás összegét utalványozza.

A "Das Buchgewerbe und die Kunst" megrendeltetik.

Elnök bemutatja az idei Évkönyv első példányát. Ajánlatára a választmány Novák László szerkesztőnek, a Világosság-nyomdának, Kún Kornélnak és Klein Ferenc könyvkötőnek az Évkönyv kiállítása körüli tevékenységükért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz meg.

Ülés vége.

Wanko Vilmos.

Tagsági járulékokban a múlt hóban befolyt:

a) Egyesektől (l. a következő oldalon levő pénztári kimutatást): Kongorác János 1.80, Mádi Sándor 1.20, Weil József 1.80, Barla Géza 1.20, Rudas Sándor 2.40, Bertán Ede 3.—, Simon József 7.20, Cziczser Ferenc 2.40, Gasparics András 3.60, Pollák Dezső 1.20, Faltusz Ede 3.60, Szabó Dezső 3.60, Marjánovits István 1.80, Szolga Sándor 2.40, Puskás János 1.20, Markovits Béla 1.20, Darázs István 1.20, Molnár Károly 1.20, Hirschbein Alb. 1.20, Klein Samu 3.—, Siegfried József 1.80, Stecklin Nándor 3.60, Kurfürst Miksa 3.60, Klein Antal 4.20, Mónus Károly 3.60, Légárd József 1.20, Hámornik Aladár 3.60, Elbert Arnold 1.80, Löwinger Jenő 1.80, Klein Dezső 1.20, Ganz Vilmos 2.40, Tauber Bernát 1.20, Baka Márton 3.60, Szűsz Samu 1.80, Neumann Adolf 3.—, Nánásy Jenő 1.80, Biraucz Döme 3.60, Bajcsy András 1.80, Lammer Árpád 1.80, Quitt Manó 1.20, Bichler Artur 1.20, Drach Vilmos 1.80, Pálly János 1.20, Rosenberg Sándor 1.20, Fürtös Sándor —.60, Wiberál István —.60, Rein József —.60, Markovits Kálmán —.60, Ábrahám Leó —.60, Varga László —.60, Künstler Aladár —.60, Goldmann Jenő —.60, Sichermann Lajos —.60, Tokai Ferenc —.60, Gondos József 1.20, Kohn Odón —.60, Klenner János 1.20, Wilhelm Zsigmond —.60, Pfeiffer Miksa 1.20, Garai Simon —.60, Landstein Béla 1.20, Lackenbach Artur —.60, Ruttkay László —.60, Bruck Andor —.60, Skodnitz Jakab —.60, Szeemann Antal —.60, Farkas Lajos —.60, Wolf Sándor —.60, Hollay János —.60, Linzer Mór —.60, Altmayer János —.60, Fuchs Adolf —.60, Steinherr Miklós —.60, Klein Samu —.60, Naschitz Mór —.60, Bichler Jenő —.60, összesen 121.80 korona.

b) A vidékről (l. a következő oldalon levő pénztári kimutatást): Székesehervár 4.80, Szekszárd 7.20, Sopron 29.40, Arad 25.80, Gyoma 7.80, Nagybecskerek 10.20, Nyitra 10.20, Turóczenntmárton 4.80, Miskolc 9.—, Győr 24.60, Kassa 16.20, Szombathely 11.40, Nagyvárad 20.40, Debrecen 45.—, Szeged 12.60, Hódmezővásárhely 6.60, Szabadka 7.20, Eperjes 21.60, Mohács 4.20, Pécs 43.80, Temesvár 36.—.

Tagsági forgalom 1907 december havában.

Beléptek a Körbe: Faltusz Ede (Gyoma), Klein Samu (főnök), Sichermann Lajos (Goldfaden), Weiser Samu, Herzog Salamon, Szűcs István, Feinsilber M., Kurcz S. (Európa), Hámornik Aladár (Händler D.), Zwickl Ferenc (Gelléri és Székely), Adler Géza, Tarsai István (Pallas), Zborowsky Ágost (Légrády), Marmorstein Izidor (Magyar Hírlap), Kondor József, Liebermann József (Révai és Salamon), Gyémánt Jenő (Világosság), Linzer Mór (Grósz B.), Gerő István (Wodianer), Gyűrey Rudolf, Lerner Dezső (szakegyesületi tisztviselő), Weisz Farkas (Löbl David és Fia), Spitzer Sámuel (Grafikai Intézet), Rosner Lipót (Hamburger és Birkholz), Moderer Ferenc (Kellner), Zsitvay Lajos (Sopron), Halbweisz Lajos, Kovacev Zsiva, Mosó István, Szabó János, Szöllösi István (Nagybecskerek). — Meghalt: Naschitz Ferenc. — Hátralek miatt töröndők: Wächter János, Fried Ignác, Kubányi Jenő (Miskolc), Fáber Emánuel, Fülöp Zsigmond, Nagy Lajos, Gleiber Lajos (Nagyvárad), Szemző István, Schütz Jakab (Wodianer), Mészáros Vilmos, Molnár Ádám, Szemlits Ádám (Hornvánszky), Szentner F. Ernő, Schaffner Tamás (ismeretlen tartózkodásúak). A hó végén 11 tiszteletbeli, 1466 rendes, összesen 1477 tag.

Bevétel.

Pénztári kimutatás 1907 december haváról.

Kiadás.

	K	f.	K	f.		K	f.	K	f.
Át hozat a múlt hóról			5964	31	A Typographiának 1907-re	50	—		
10 drb hitelszöv. részjegy (à 10 kor.)			100	—	Wolf pénzbeszedő tiszteletdíja	50	—		
Gutenberg-szobor-alap			767	07	Az Ébredésnek 1907-re	20	—		
Ács-Mihály-alap			532	25	Gáz- és villanyszámla, takarítás	12	38		
Ennek kamatai			19	59	Portó és adminisztrációs kiadások helyben és vidéken	14	22	146	60
Kamat a Gutenberg-szobor-alapnál			17	59	Kézpénz e hó végén			6618	08
Kamat a főpénztárnál			184	25	10 drb hitelszöv. részjegy à 10 kor.			100	—
Házbér pótlása a Gépmeisterkörtől			45	20	Gutenberg-szobor-alap			784	66
					Ács-Mihály-alap			551	84
Tagsági járulékokban befolyt:					Szakirodalmi alap:				
Államnyomda	10	20			Kézpénz e hó végén			474	20
A Nap	3	60			Szaktanfolyam:				
Athenaeum	31	20			Barta Ernő rajztanár tiszteletdíja ..	200	—		
Bagó-nyomda	1	20			Pachl V. segédrajztanár óradíja ..	35	—		
Bercsényi-nyomda	1	80			Waldmann Ferenc papiros-számlája	48	55		
Berkovits-nyomda	3	60			A Grafikai Szemle két mellékletéért	21	—		
Bróza Ottó	1	80			Feltisztogatásért a kisérli. nyomdában	32	—		
Budapesti Hírlap	10	80			Segéd munkásnak 40 óra 80 fill.-jével	32	—		
Buschmann Ferenc	8	40			Szolgának takarításért	10	—		
Egyetemi nyomda	7	80			Havi ülés meghívója és expedíciója	15	72		
Egyesületi tisztviselők	13	80			Levélpapiros nyomtatása	4	—		
Európa	2	40			Festékekért	9	60		
Fővárosi nyomda	13	20			Vám külföldi küldeményekért	4	55	412	42
Franklin-Társulat	58	20							
Franklin-fiók	7	80							
Fried és Krakauer	8	40							
Galitzenstein	8	40							
Gelléri és Székely	8	40							
Globus	13	20							
Grafikai intézet	9	—							
Hamburger és Birkholz	4	80							
Hedvig Sándor	1	80							
Hornvánszky	10	20							
Jókai-nyomda	3	60							
Károlyi György	2	40							
Kellner Ernő	7	20							
Kertész József	5	40							
Klein Vilmos	3	—							
Korvin Testvérek	3	—							
Községi nyomda	7	20							
Légrády Testvérek	7	20							
Lengyel Lipót	4	80							
Löbl D. és Fia	3	—							
Löblövitcz-nyomda	3	60							
Magyar Hírlap	6	—							
Markovits és Garai	4	80							
Márkus Samu	15	—							
Máv. menetjegynyomda	3	—							
Minerva	4	80							
Molnárok Lapja	2	40							
Nagy Sándor	6	60							
Otthon-nyomda	4	20							
Pallas	38	40							
Pannonia	4	80							
Pap és Schwartz	1	80							
Pátia	23	40							
Pazmaneum	1	80							
Pénzüntézet nyomda	6	—							
Pester Lloyd	12	—							
Pesti Könyvnyomda R.-T.	47	40							
Posner Károly Lajos és Fia	4	80							
Radó Izor	3	—							
Révai és Salamon	7	20							
Ríger J. E.	14	40							
Rózsa Kálmán és Neje	4	80							
Stephaneum	10	80							
Székesfővárosi Házi Nyomda	21	—							
Szent-László-nyomda	1	80							
Thalia-nyomda	3	60							
Vasutas-Szövetség nyomdája	2	40							
Világosság-nyomda	27	—							
Welsz L. és F.	4	80							
Wodianer F. és Fiai	29	40							
Wojtitz-nyomda	1	20							
Vidékről (részletezése a megelőző oldalon)	366	80							
Egyesektől (részletezése a megelőző oldalon)	121	80							
	1092	60							
Ebből 10 százalék a szakirod. alapra	109	26	983	34					
Szakirodalmi alap:									
Át hozat a múlt hóról			356	71					
10 százalék a főpénztárból			109	26					
Kamatokból			8	23					
			9087	80				9087	80

Fölülfizetések a szakköri táncmulatságon.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1908 január 18-iki tánc-estélyén fölülfizetjüket megváltották, illetőleg a továbbképző szaktanfolyam céljaira fölülfizettek: Fővárosi Nyomda R.-T. igazgatósága 10 kor., Kellner Ernő 10 kor., Klein Ferenc könyvkötőmester 10 korona, Székesfővárosi Házi Nyomda igazgatósága 10 korona, Pallas R.-T. igazgatósága 5 korona, Kertész József 2 korona, Bohn József 3 kor., Haidinger György 1 kor., Kondor 1 kor., Duchon János 40 fill., Ehrmann Jenő 40 fill., Gorszky Tivadar 40 fill., Löbl Lajos 40 fillér. — Fogadják a nemeslelkű adományozók a Szakkör választmányának hálás köszönetét.

A tag szórakozási alkalma körhelyiségünkben.

Körhelyiségünk a Gutenberg-Otthonban van (bejárat az épület bérkocsis-utcai részén). A helyiség nyitva van: vasárnaponként délelőtt 9 órától 1-ig, valamint minden kedden s csütörtökön este 9 órától 10-ig. Olvasó-terem, billard, sakk, dominó, szaklapok és szépirodalmi folyóiratok állanak itt a tagok rendelkezésére.

Kondícióbeli változások pontos bejelentése.

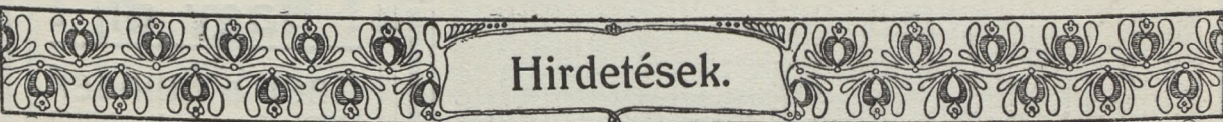
A Szakkör t. tagjait kérjük, hogy kondíciójuknak esetleges megváltozását — tehát mind a belépést, mind pedig a kilépést is — haladéktalanul adják tudtul a Kör pénztárosának (lakik: Budapest VIII, Sándor-tér 4. szám alatt), mert csak így kaphatják meg pontosan az őket megillető kiadványokat és meghívókat. Elég erre a célra egy egyszerű levelező-lap beküldése.

Kedvezményes színház- és fürdő-utalványok.

A Vígsházba és az Uránia Tudományos Színházba mintegy 25—50 százalékkal mérsékelt jegyre jogosító utalványok kaphatók a pénztárosnál (VIII, Sándor-tér 4. sz., III. emelet 5), valamint a Hungária-fürdőbe szóló kedvezményes jegy-utalványok is. A színházjegyre szóló utalványok ára darabonként 4, a fürdőjegyre szólóké pedig 2 fillér. — A Magyar Színház és a Népszínház-Vigopera igazgatói megszüntették a kedvezményt.

Az idényjegy használhatása házi estélyeken.

Figyelmeztetjük a házi estélyeinket látogató tagtársakat, hogy az idényjegyekkel csakis a tagok és a kíséretükben levő hölgyvendégek bocsáthatnak be. Az idényjegy másra át nem ruházható, s a vele való minden visszaélés az elvesztését vonja maga után.

Hirdetések.

Magyar Nyomdászok
Évkönyve 1908. évre.

Huszonharmadik évfolyam.

Szerkesztette: Novák László.

Kiadja a Könyvnyomdászok Szakköre Budapesten.

Terjedelme több mint tizenegy ív, mellékleteinek száma nyolcvan. Kiállítás és tartalom dolgában fölülmúlja az összes korábbi köteteket. Ára 3 kor., postán küldve 3.76 kor. Megrendelhető — amíg a csekély készlet tart — Bozsik István szakköri pénztárosnál Budapesten, VIII, Sándor-tér 4. szám (Gutenberg-Otthon), avagy IV, Vármezei-utca 11—13. sz. (Franklin-Társulat fiókja).

Júliusi és augusztusi példányok kerestetnek!

Kérjük a t. szaktársakat, illetőleg helybeli és vidéki házi pénztárosainkat, hogy ha volna a tavalyi júliusi s augusztusi Grafikai Szemléből fölös példányuk, küldjék el azt Bozsik István pénztárosnak (Gutenberg-Otthon), vagy hozzák fel a körhelyiségbe.

A Grafikai Szemle hirdetéseinek szabott árai:

a) Egész oldalnyi hirdetés:	egy évre	240.— korona.
„ „ „	fél évre	130.— „
„ „ „	negyed évre	70.— „
„ „ „	egyszeri közlés ..	30.— „
b) Fél oldalnyi hirdetés:	egy évre	130.— „
„ „ „	fél évre	70.— „
„ „ „	negyed évre	40.— „
„ „ „	egyszeri közlés ..	20.— „
c) Negyed oldalnyi hirdetés:	egy évre	70.— „
„ „ „	fél évre	40.— „
„ „ „	negyed évre	25.— „
„ „ „	egyszeri közlés ..	13.— „
d) Nyolcad oldalnyi hirdetés:	egy évre	40.— „
„ „ „	fél évre	25.— „
„ „ „	negyed évre	15.— „
„ „ „	egyszeri közlés ..	8.— „

Az apró hirdetéseknek az ára az első közléskor petit soronként negyven fillér; minden további közlés ötven százalékkal olcsóbb.

Fotografusok kedvezményei tagjaink részére.

Erdélyi M. cs. és kir. udv. fényképész (Budapest IV, Semmelweis-utca 2. sz., a Kossuth-Lajos-utca sarkán) Szakkörünk tagjainak fényképek készíttetések a következő kedvezményt adja: 6 darab vizit-fénykép 6 korona, 12 darab 10 korona. 6 „ kis makartkép 14 „ 12 „ 24 „ 6 „ kabinetkép 16 „ 12 „ 26 „ 6 „ makartkép 20 „ 12 „ 36 „

Megrendelés alkalmával az illető szaktársnak a legutolsó hóról szóló nyugtával kell igazolnia, hogy tényleg tagja a Szakkörnek.

Szerkesztik Tanay József és Novák László. Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V, Hold-utca 7. sz. (telefon 36—02). Nyomatott a Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság nyomdájában. — Előfizetési ár: egész évre 4 korona, fél évre 2 korona. Egyes szám ára 40 fillér.

Kner Izidor könyvnyomdász Gyomán faktort keres állandó kondícióra, ki egyben a korrektori teendőket is végzi. — Heti fizetés 44 korona; csakis elsőrendű szakerők pályázanak és pályázatuk kapcsán személyükre meg eddigi működésükre kimerítő információt küldjenek. Belépés azonnal, esetleg később.

Bozsik István szakköri pénztárosnál (VIII, Sándor-tér 4, Gutenberg-Otthon) kapható:

A magyar állam
nyomdászattörténeti térképe.

Tervezte és magyarázó szöveggel ellátta: Firtinger Károly. — Ára 60, postán küldve 70 fillér. Évkönyv-vásárlók fél áron kapják.

**Könyv- és könyv-
nyomdai festékgyár**

Wüste F.

Iroda és raktár: Budapest VI, Gyár-utca 62. szám.

Gyárt: könyv- meg nyomdák számára való színes, valamint réznyomáshoz szükséges minden fajtájú és színű festékeket. — Hengeranyag- és kence-gyár.

Telefonszám: **Szili Mór** Telefonszám: 95-45.

fotocinkográfiai műintézete

Budapest VII, Wesselényi-u. 54.

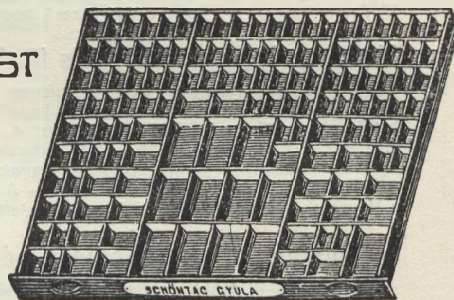
Készít mindennemű nyomtatványhoz autotípi, fototípi és fotolitográfiai átnyomásra szükséges kliséket; másolatokat, fényképfölvételeket házon kívül műhelyek, gyárak, iskolák és eredeti tárgyokról. — Modern rajzokat klisirozáshoz művészies kivitelben a lehető legolcsóbb árak mellett szállítunk.

SCHÖNTAG GYULA
szakasztalos

BUDAPEST
VI, Uácl-körút 51.

*Kis antiqua-
szekrény 7,
nagy 9 kor.*

*Arjegyék ingyen
és bérmentve.*

! Nagy díj !

KAST & EHINGER
RWS 6. m. b. H. WWS

*világhíró gyártmányai a st.-louis-i
világkiállításon a legmagasabb
díjjal lettek kitüntetve. — Fő-
gyárak: Berlinben, New-Yorkban
és Chicagóban.*

Képviselő Ausztria-Magyarors. részére:

Carminé Hugó
Budapest, Bécs, Prága.

Telefon :
29-97. sz.

Várady Jenő

Telefon :
29-97. sz.

foto-kemigráfiai műintézete

Budapest, VII. ker., Nagydíófa-utca 25. szám alatt.

Koblinger Gyula *fotocinkográfiai műintézete.*

Budapest VII, Csengery-utca 22. szám (telefon 14-61).

Készít mindennemű kliséket művekhez, folyóiratokhoz, árjegyzékekhez meg hirdetésekhez. Építészeti stb. terveket fotolitográfiailag sokszorosít. — Alapítás éve 1892.

Baer Ottó festékgyárai.

Telefon :
93—29.

A grafikai iparágakhoz szükséges összes

fekete és színes festékek gyártása.

Telefon :
93—29.

Különlegesség: a „VORAN“ kő- és könyvnyomdai fekete festék; eddig felülmulhatatlanul gyorsan szárad.

Grafikai osztály :
A kő- és könyvnyomdai szakmához szükséges összes kellékek raktára.

Vezérképviselője és nagy raktára
a „Chromo“ altenburgi papírgyárnak, J. Friedrich Daechsler langentalenheimeri kőbányájának, Hutter és Schrantz nemezgyárának.

Hengeranyaggyár és hengeröntő-
műhely.

Litográfiai kövek.

Körforgógép-nemez, könyvnyomdai gépekhez való alátét-nemezek, stereotípiái matrica-nemezek.

Budapesti gyártelep: VII. ker., Gizella-ut 53. szám.

Fischer és Mika *betüöntöde és stereotípáló műhely.*

Budapest VI, Révay-utca 6. szám (telefon 28-62).

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket. A legkülönfélébb célszerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Folyton készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. — Ajánlja szabadalmazott nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 korona.

Kurzweil János és Társa egyesítve: Berger & Wirth

lipcsei festékgyárosokkal. — Budapest IX, Márton-utca 19 (telefon 56-64).

Első magyar könyv- és könyomdai festék-
és hengeranyag-gyár.

FIÓK-6YÁRAK: BERLIN, BARMEN, FLORENC, LONDON,
NEW-YORK, PÁRIS, SZENTPÉTERVÁR.

Újság-, mű-, illusztráció-, díszmű- s mindenféle színes festékek, kencék, bronzok a grafikai iparágak részére. Henger-öntő műhely lapos és körforgó gépekhez. Olcsóbb és jobb a házi öntésnél. Patent, Victoria és Bianca hengeranyag kockázott és sima táblákban. Szedővasak igazítható feszítővel, szabadalm. saját találmány, 47.004. és 53.406. számú osztrák-magyar szabad. Számos helyen kitéve.

Városi iroda: Budapest V, Fulich-utca 7 (telefon: 76-44).

Legrégibb
gyorssajtó-
gyár
a hirodalom-
han.

Magyar gyorssajtó-gyár

Kaiser Lajos és Kaiser Károly

Budapest, VIII. ker., József-utca 56. szám.

Legrégibb
gyorssajtó-
gyár
a hirodalom-
han.

TELEFON:
54-48.

Egyszerű gyorssajtók vasuti szerkezettel, 2 és 4 hengerrel. Egyszerű gyorssajtók körbenforgással, 2 és 4 hengerrel. Kromó- és autotípiagépek front-kirakóval vagy a nélkül. Rotációs és két szint nyomó gépek. Gyorsan futó "Rapid". Meglepő munkaképesség: óránként 1800 példány minden megerősítés nélkül. A legtökéletesebb festékdörzsölés. Erős és szilárd szerkezet. Könnyű és pontos járás. Maszatolás kizárva.

CHECK-CENTO:
9164.

!! Mindenki, mielőtt gépet venne, saját érdekében kérjen ajánlatot !!

Megjelent

és a Grafikai Szemle kiadóhivatalában (Budapest V, Hold-utca 7. sz.), valamint Bozsik J. szakköri pénztárosnál (Budapest, Sándor tér 4. vagy Vármegye-utca 11. szám, Franklin-fiók) kapható:

A Könyvnyomdászok Szakköre 1905–1906-iki szaktanfolyamainak értesítője. ◊

Szerkesztették: Tanay József és Novák László.

220 oldal, sok szedés- és egyéb példával. A szakjukban fejlődni óhajtó szaktársak nélkülözhetetlen kézi könyve. Rövid és azért tömör összefoglalásban ismerteti a szaktanfolyamokon előadott tanítási anyagot.

Ara 1 korona.

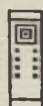
Vidékre 1 korona 10 fillér.

BERTHOLD H., BERLIN SW

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETŰÖNTŐDE RÉSZV.-TÁRS.

Fiókok: Wien, Szt. Pétervár, Moszkva és Bauer & Co., Stuttgart

Nagy választék különféle körzet és betűujdonságokból, rézléniákból, vignettákból és a t. o. Legnagyobb választék orosz betűkből. o. Teljes nyomdai berendezések gépekkel és segédeszközökkel. o. Szolid kivitel.

Vezérképviselők:

Pusztafi R. és társa, Budapest V, Lipótkörút 17

a kik mintákkal és ajánlatokkal szolgálnak.

Lanston-Monotype a világ legjobb betűöntő- és szedőgépe.

Magyarországon és Ausztria területén eladja és működésben bemutatja

Alapítottott
1878. évben.

Carminé Hugó
teljes nyomdaberendezések gyára

Alapítottott
1878. évben.

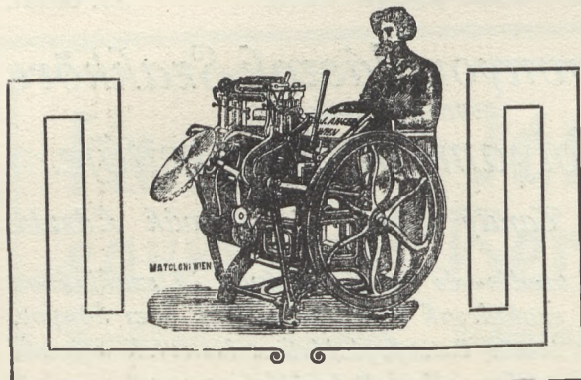
Budapest VI,
Király-utca 26.

Wien VII,
Burgasse 90.

Prag II,
Dittrichgasse 1968.

Vezérképviselők: König & Bauer, Würzburg; K. Gebler, Leipzig; Hugo Koch, Leipzig; August Fomm, Leipzig; George Mann & Co. litográfiai rotációs gépek gyára, London.

Nyomda-festékek, kencék és hengeranyagok nagy raktára **Kast és Ehinger** G. m. b. H. stuttgarti és feuerbachi gyáraiból. Fiókgyarak: New-Yorkban, Berlinben s Chicagóban. A párisi kiállításon grand prix-vel és két aranyéremmel, továbbá a st.-louisi kiállításon nagy díjjal lett kitüntetve.

Josef Anger

Gépgyár és
vasöntöde
& Söhne
Wien-Hernals, Hauptstr. 122.

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyomdák, papiros-gyarak, üzleti könyveket készítő gyarak, könyvkötők, dobozgyártók számára, a legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési föltételekkel.

— MAGYARORSZÁGI KÉPVISELŐJE: —
Silberer A., Budapest, Dob-u. 53.

KÖNIG és BAYER

— fotocinkográfiai műintézete —

Budapest VII, Kazinczy-u. 32.

KLISÉK mindennemű képes nyomtatványokhoz a legjobb kiültelben.

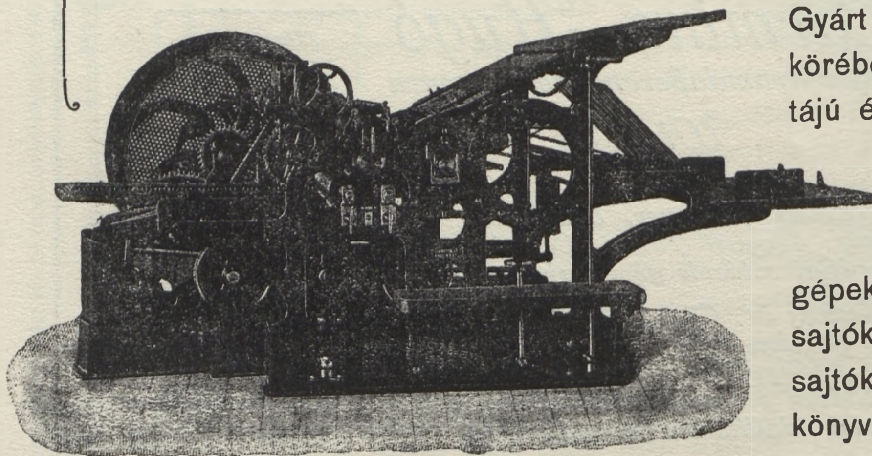
AUTOTÍPIA. ≡ KROMOTÍPIA.
≡ FOTOTÍPIA. ≡ FOTOLITO. ≡

— Házonkiülti felvételek. —

Magyarország egyedüli gyorsajtógyára.

Wörner J. és Társa

==== Budapesten. ====

Gyárt a sokszorosító ipar körébe vágó mindenféle fajtájú és nagyságú gépet, és pedig: könyvnyomdai gyorsajtókat, körforgású nyomógépeket, könyomdai gyorsajtókat s könyomdai kézi-sajtókat, valamint különféle könyvkötő-gépeket.

REPRODUKALÓ MŰINTÉZET

WESZELY LIPÓT ÉS TÁRSA

KLISEK

BUDAPEST

V. Dorottya-utca 11.

AUTOTIPIA · FOTOTIPIA
KROMOTIPIA · FOTOLITO
MINDENMŰ RAJZOKAT

A LEGJOBB KIVITELBEN.

BEIT & CO

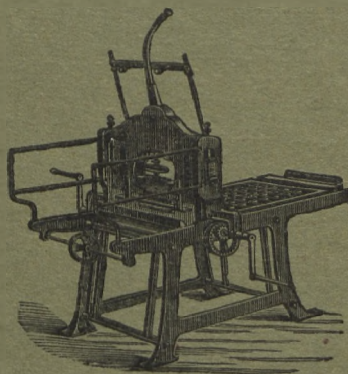
HAMBURG

**DRUCKFARBEN
FABRIKEN**

Főraktár és iroda:
MÜLLER TESTVÉREK, Budapest V, Súlyom-utca 13.

„Krause“ emelyűs könyomó-kézisajtó.

Saját szerkesztésű legújabb sajtónk, egészen vasból, ruganyos nyomással és a tallga visszamenetelét könnyítő szerkezettel.

Szállítási díjtól és vámtól mentesen Ausztria bármelyik vasúti állomására.

Ha a megrendelésben a fődökeret küldése nincs világosan kikötve: a nélkül szállítjuk a sajtókat.

A sajtó távirati megjelölése		No	A tallga		A sajtó ára	
fődökerettel	fődökeret nélkül		szélessége	hosszúsága	fődökerettel	fődökeret nélkül
			a kő számára		korona	korona
			cm	cm		
Mariage	Marialite	MN	45	55	700.—	735.—
Magdalena . . .	Magazijn	MP	55	65	795.—	850.—
Magdolum . . .	Magenader . . .	MPa	55	70	815.—	870.—
Maximilian . . .	Maximianus . .	MQ	60	80	905.—	955.—
Moriche	Moriolis	MR	65	90	950.—	1010.—
Methusalem . .	Metileno	MS	75	95	1100.—	1160.—
Methule	Metrisch	MSa	75	100	1110.—	1170.—
Melchior	Meldois	MT	80	100	1145.—	1210.—
Melchiades . . .	Meldung	MTa	80	110	1165.—	1230.—
Mumie	Mulvio	MU	85	125	1250.—	1315.—
Mummerei . . .	Mummolus . . .	MV	95	140	1370.—	1435.—
Myscole	Myself	MX	110	150	1670.—	1750.—

Az árakban benfoglaltatik a kerékvédő ára is.

Bővebb fölvilágosítást ad: KAUFMANN GYŰLA, Budapest VII, Kertész-utca 37.

KARL KRAUSE, LEIPZIG.

Bélyegző-metszés.
Mechanikai műhely.
Galvanoplasztika.

Ólomzár-gyártás.
Tömöntöde.
Rézlénia-gyártás.

Első magy. betűöntöde

☐ részvény-társaság ☐

Budapest VI, Desseffy-utca 32. sz.

Telefonszám 23—70.

Dús raktárt tart folytonosan magyar, német,
tót, horvát, szerb, román és bolgár ékezetű

könyv- és címbetűkből,

körzetekből, rézléniákból és kizárásokból,
továbbá a legkülönbélebb ékítményekből és
egyéb nyomdai felszerelvényekből. Egész
nyomdai berendezések jutányos árban és
☐ gyorsan fogatosíttatnak. ☐

UJDONSÁG!

UJDONSÁG!

Egyetemes tabella-alapzat

Czettel és Bendtner szabadalma.

